

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Ara 5 lej
Csütörtök, 1937. augusztus 19.
5697. EV. ELUL 12. XX. ÉVF. 187 SZAM.

Posta
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Str. Baron L. Pop 16. Telefon: 18-60. Előfizetési árak: Havonta 110, negyedévre 320, félre 600, egészévre 1200 lej. Külföldre: Havonta 2, negyedévre 6, félre 12, egészévre 20 dollár. Hirdetések díjazás szerint. Az „UJ KELET” a transilvaniai és borsodi zsidóság egyetlen politikai napilapja. Cikkeink utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Kína katonai fölényének jegyében folynak a harcok Sanghaj körül

Állandó, leszűrt tárgyalások Washingtonban, Párizsban és Londonban. Kína és Japán is általános mozgósítást rendelt el. Nagy kínai győzelemmel végződött a hankau-i ütközet

Általános megítélés szerint hosszú ideig tartó háborúra van kilátás

London, augusztus 18. Eden Halifax, Duff Cooper és Hoare Belisha miniszterek kedden délután négy órakor megbeszélésre ültek össze, mely két órán át tartott. A Reuter tudni véli, hogy a megbeszélésen a shanghaii konfliktus békés rendezéséről tárgyaltak és szóba került az ott élő angol alattvalók biztonságának kérdése is. A Reuter szerint az összes angol alattvalóknak azt tanácsolták, hogy hagyják el Shanghai-t.

A francia sajtó aggodalmi

Párizs, augusztus 18. A ma reggeli francia lapok különös figyelemmel követik a távolkeleti események alakulását. A kínai háború vesztette a katonai beavatkozást jellegű és valószínűsíti a külső segítség felét. Minden békekilátás meghuszártja az Epeu-t.

Hosszu tartamu háborúra van kilátás.

Kínában kilátásban feléledt a nemzeti öntudat a támaszó ellen. Kína függetlenségének fenntartásáért, Japán pedig imperialista terjeszkedő politikájáért harcol.

A Le Journal szerint egyik távolkeleti hadviselő félnek sem érdeke hadüzenetet küldeni. A La République kijelenti, hogy Anglia saját távolkeleti érdekeinek megvédésével van elfoglalva. A lap kérde, vajjon Kína és Japán közti háború nem éleszti újja az „európai ósszhangot?”

A l'Oeuvre megállapítja, hogy a japánok nem akarnak kínai területet, csupán a nagy kikötőket és gazdasági egyeduralmat.

Fényjelek a szovjet épületen

Shanghai, augusztus 18. Japán lapjelentések szerint a szovjet konzulátus és a japán hatóságok között konfliktus tört ki. A japán hatóságok szerint a konzulátus emeletén fényjelekkel irányították a kínai repülőgépeket, melyek a japán konzulátust megtámadták. A szovjet konzul a helyszíni nére sietett és sajnálatát fejezte ki. A két konzulátus szomszédos. A Havas tudni véli, hogy az incidens valóban megtörtént. Jól értesült körökből közlik, hogy amikor a fény kigyúlt, hivatalos személy nem tartózkodott a konzulátus épületében.

Amerika semlegességi álláspontja

Washington, augusztus 18. (Rador.) Az amerikai kormány közölte a nankingi és tokiói kormányokkal, hogy felelőssé teszi őket a shanghaii amerikai alattvalóknak okozott minden kárért. Az Egyesült Államok rövidesen 1200 tengerész katonát küldenek Shanghai-ba.

Pittman szenátor, a szenátus külügyi elnöke kijelentette, hogy mindenben helyesli az amerikai kormány fogamatotított eljárását. Az Egyesült Államoknak erősen védelmére kell kelniük a Kínában élő amerikai alattvalóknak az események alakulására várva. Az Egyesült Államok semlegességi nyilatkozatának semmi esetre sem szabad megelőznie a kínai vagy japán hadüzenetet.

Széleskörű felhatalmazást kap a kínai kormány

A háború változatlan hevességgel folyik nemcsak Shanghai-nál, hanem az észak-kínai frontokon is. A kínai ellenállást a nankingi kormány egész nagy méretekben akarja megszervezni. A nankingi Yuan elfogadta azt a törvényjavaslatot, mely az egész nemzet mozgósítására hatalmazza fel a kormányt.

Japán is mozgósít

Egyidejű tokiói értesülés szerint a hadügyminiszter javaslatára a japán minisztertanács elismerte annak szükségességét, hogy a jelenlegi nemzetgazdaságot hadiiparrá változtassák, minthogy Kína magatartásával a kínai-japán viszály súlyosbítását idézte elő. A pénzügy- és kereskedelmi miniszterek serényen dolgoznak

az ország általános mozgósításának előkészítése érdekében,

amit a parlament rendkívüli ülészaka fog kimondani. Különböző új szolgálati ágakat akarnak felállítani a nyersanyag-termelés fegyverszállítás és külkereskedelm ellenőrzésére. Céljuk ezen új hivataloknak az lesz,

hogy ósszhangba hozzák a fogyasztást a termeléssel és szigorú megtakarításokat vigyenek keresztül.

Továbbra is Kína van katonai fölényben

A hadszíntéri helyzetről alábbi távirataink számolnak be:

Shanghai, augusztus 18. A kínaiak heves támadás után kényszerítették a japánokat, hogy visszavonuljanak a város északi részéből. A japánok hősies ellenállást tanúsítottak, de végül is kénytelenek voltak állásaikat elhagyni. Kínai forrásból azt is állítják, hogy a kínai haderők Yangtze-poo kerületben, Shanghai-tól északra előnyomultak. A kínai előőrsök egy mérőföldnyire lennének Wangpootól. Ezen körök szerint a japánok Csapej negyedben visszaverettek. Woosungban és a Wangpoo más helyein 33 japán hadihajó állomásozik. A csahai fronton a kínai csapatok folytatják kelet felé való előnyomulásukat. Elfoglalták Csaszper mongol centrumot, ahol Teh herceg főhadiszállása van és jelenleg Csang-Fe előtt állanak, amely hadászati szempontból bir fontossággal.

Hat japán hajót elfogtak

A kínaiak elfogtak 6 japán hajót, amelyek alattvalók hazaszállítására szolgáltak és amiket személyzetük Puntung-rakpartnál elhagyott. Ezeket a hajókat a kínaiak arra fogják felhasználni, hogy meg erősítsék a Jangcse folyón a francia koncesszió felett emelt torlaszukat.

Mint Nankingből jelentik, Csang-Kaj-Sek marsall kijelentette, hogy a nankau-i harc nagy kínai győzelemmel ért véget. A japánok 5000, a kínaiak 1500 embert vesztek.

Japán repülő-támadások

Shanghai, augusztus 18. (Rador.) Ma reggel a japánok ismét bombázták a longgusi repülőteret, ahonnan azonban állítólag sikerült idejében eltávolítani a

kínai repülőgépeket. A japán hadihajók tüzbe vették a várost. A kínai útegek élénken válaszolnak. Csapej és Kianguan kínai városnegyedeket a japánok állandóan bombázzák. A kínai repülők még nem avatkoztak be a harcba. A tömeg meglincselt két kínait, akiket azzal vádoltak, hogy japánoknak vásároltak rizst.

Francia ápolónői hősieség

A japán repülők bombázása folytán az északi pályaudvar romhalmazzá vált. A kikötőben horgonyzó japán hajók ma reggel Pottung Nantac irányába kezdtek lőni. Ma reggel lövedék esett a Sacre Coeur Yancse negyedben lévő kórházra, amelyre felvonták a francia lobogót. A francia ápolónők nem akarták elhagyni az épületet, amelyben 300 kínai polgári sebesült gondoznak. Kijelentették, hogy inkább meghalnak, de nem hagyják gondozatlanul betegjeiket. A kórház nem a francia koncessziós területen, hanem a nemzetközi koncessziós észak részében van.

Tientsin, augusztus 18. (Rador.) Számos vonat hoz újabb japán katonai különítményeket az északkínai japán katonaság meg erősítésére.

Az angol és amerikai csapatok sohasem fognak fegyvert használni a japánok ellen, ha ezek megsértenék a semleges zónát. A kínaiak hajlandók visszaállítani 1932-ös mintára a demilitarizált zónát, amennyiben a japánok ugyancsak visszavonnák arról a vidékről összes csapataikat.

Shanghai, augusztus 18. A város első éj-jeli bombázása tegnap este féltiz órakor kezdődött el, a japán repülők számos bombát dobtak a kínai hadállásokra s tüzet idézve elő a különböző városrészekben.

Hodza Milán Máramaros-szigetien találkozik Tatarescuval

Bucuresti, augusztus 18. Hodza Milán cseh miniszterelnök augusztus 21-én Romániába érkezik. Hodza Máramarosszigeten találkozni fog Tatarescuval, akivel együtt hosszabb autókirándulást tesznek a bukovinai hegyekben.

Október 31-ig meghosszabbították az idegenek tartózkodási engedélyét

Bucuresti, augusztus 18. Az idegenellenőrző hivatal azon idegen állampolgárok tudomására hozza, akik újranelvétel kéresek terjesztettek elő, hogy a revíziós bizottságok szeptember 1-én kezdik meg munkálataikat és mivel az ideiglenes tartózkodási engedélyek érvénye ekkor lejár, intézkedés történt, hogy az összes tartózkodási engedélyek hivatalból és minden újabb látamozás nélkül október 31-ig meghosszabbították.

Mit határozott a cionista kongresszus?

A kongresszus nem mondott igent. Csak a távirati irodák építették a közutadta ezt a szót, amelynek oly nagy az ereje és nehéz a sulya. Bizonyos, hogy világosabb az értelme és csengőbb a hangzása az igennek vagy a nemnek, mint annak a politikai határozatnak, amelyet a kongresszus többsége megszavazott.

De, ha ilyen egyszeri feladat lett volna a történelmi dilema megoldása, mint amilyen egyszerű az igen-nem játéka, bizonyára nem viharzott volna annyi szenvedély, nem zsufolódott volna össze annyi gond és fejtörés a kongresszus politikai határozatának vajadásában, mint ahogy történt.

Ez a vajadás nem adhatott életet se „igen”-nek, se „nem”-nek. Oly nagy erők keltek bírókra egyik és másik oldalon is, hogy nem lehetett szó valamelyiknek a teljes legyűréséről. Az a politikai határozat, amely az átvirrasztott éjszakák erőfeszítéséből kibontakozott, magában egyesíti maximumát annak, ami a szembenálló erők akaratából egybefogható volt. Nem félszeg kompromisszum volt ez, hanem kemény küzdelemnek a produktuma, amely sohasem síklott ki a történelmi felelősség vonalából.

Látszólag nem voltak győzők és nem voltak legyőzöttek ezen a kongresszuson. Nem is lehettek. Az egymásrataltság tudata elevenen élt mindazokban akik ezt a harcot végigküzdötték. És ez nemcsak a „szervezeti” egyesség kötelező parancsa volt, hanem politikai tudat is éppen azokra az eseményekre való tekintettel, amelyek a cionizmusra várnak a közeljövőben a genfi és londoni tárgyalások kapcsán.

De ha mélyebb elemzés alá vesszük azt a politikai terméket, amely a kongresszus belső harcaiból vajdott életre, megismerhetjük benne a győzelem nyomait. Ha valaki győzött, úgy azok a Neinsagerek voltak. Megakadályozták azt, hogy ez a kongresszus igent mondjon. Már pedig ez a veszély nemcsak, hogy fennállott, de nagy erővel is fenyegetett, mert maga az exekutív volt legbuzgóbb istápolója.

A kongresszus első napjaiban még olyanok voltak az erőviszonyok, hogy maguk a Neinsagerek is el voltak készülve arra, hogy a kongresszus többségi szavál engedelmessékedik az exekutívének és kimondja az igent.

De ahogy teltek a napok, úgy csökkentek ennek a megoldási módnak a sanszai. Minden nap újabb és újabb eltolódást hozott a kongresszus belső erőviszonyaiban. A helyzet egyre bonyolódott és nagy erőfeszítésekre kényszerítette az összes harci feleket.

A kongresszus nem mondhatott igent és nem mondhatott nemet sem. Pontosan azt tette, amit az angol parlament; nem utánszál vágyból, hanem a történelmi sors különös akaratából.

Julius 21-én, azon az emlékezetes szerdai napon, amikor a parlament elé került a királyi bizottság jelentése, nyílt votumot kért a londoni kormány az angol alsóházától a Peel-jelentésben és a „Statement of Policy”-ben lefektetett politika igenlésére.

Az angol parlament helyeslésének nyomos érvével és hathatós támaszával akarta Genf-be továbbítani a londoni kabinet Palesztina felosztásának tervét. Azt akarta, hogy a parlament két háza is erősítse meg azt az „igen”-t, amelynek pecsétjével látta el a Chamberlain-kormány lord Peel javaslatát.

Az angol parlament megtagadta ezt. Nem mondta ki a kormány által kért „igen”-t, ellenkezőleg: éles támadást intézett a kormány politikája ellen. Olyannyira, hogy a nem várt offenzívától megriadt kormány kiegészítő kompromisszumba kapaszkodott és mindössze arra kért engedélyt az alsóháztól, hogy konzultatív tárgyalásokat folytasson a genfi tényezőkkel, valamint a zsidókkal és az arabokkal és azután újabb tervvel álljon a parlament elé és a parlament mondja ki majd a döntő igent, vagy a döntő nemet.

Ami július 25-én történt Londonban, az angol alsóház viharos ülésén, ugyanaz ismétlő

őtt meg Zürichben — csodálatos módon ugyancsak szerdai napon — a huszadik cionista kongresszuson.

A cionista exekutív, ha nem is teljes egységben — viszont az angol kabinet sem volt egységes — igenlő választ kért a cionista parlamenttől a felosztási államtervről. Nem ugyan olyan igent, mint az angol kormány az elsőhöz, hanem feltételes hozzájárulást: Vesse el a kongresszus a királyi bizottság felosztási tervét, de jelentse ki hajlandóságát olyan terv elfogadására, amely zsidó állam létesítését irányozza elő Palesztinának egy részében a zsidó nép szükségleteinek megfelelő feltételek mellett.

A cionista kongresszus megfogadta ezt. Elvetette a Peel-javaslatot és mindössze arra adott felhatalmazást az exekutívnek, hogy „konzultatív” tárgyalásokat folytasson a kormánnyal: „tudakolja meg, milyen javaslatokat tesz az angol kormány a zsidó állam felállítására”, de ezekben a tárgyalásokban nem kötheti le sem önmagát, sem a Cionista Szervezetet. „Ha ezek a tárgyalások — mondja a határozat — végleges tervhez vezetnek, úgy ez a terv újonnan választott cionista kongresszus elé kerül megvitatásra és eldöntésre”.

Ezt a határozati javaslatot, mely alaposan leeredukálta az exekutív igényeit, nemcsak az ugynevezett „Jasage-ek”, hanem a nemetmondók jelentős része és megszavazta.

Sőt: Neinsagerék műve volt ez a javaslat, amelyet határozattal avatott a kongresszus.

Nem hiába mondta egy neves amerikai újságíró, hogy ez a kongresszus sok kis kongresszusnak a gyűjtőnéve. Minden frakció egy-egy kongresszus. Minden pártban végigjátszódik a nagy dráma: az igen és a nem esztája. Ugyanolyan hővél és szenvedélyvel, mint a kongresszus plénumán.

A kis kongresszusok közül, melyek mind kis vitorlások forogtak a kongresszus nagy hajója körül, kétségtelenül a munkáspárté volt a legnagyobb. Nemcsak számbeli fölényénél és imponáló méreteinél fogva, hanem nyomasztó politikai sulya révén is.

Mindenki tudta, hogy itt dől el a kongresszus sorsa.

Igy is történt.

David Ben Gurion, a cionista exekutív elnöke volt az igentmondók vezére a munkáspártban. És, mint mindig, ez alkalommal is teljes hévvel és szívós következetességgel képviselte alaposan megindokolt álláspontját a palesztinai munkásság vezére.

Nagy ellenfele Berl Katznelson volt. Az a „Berl” — így nevezik kedveskedő szeretettel a palesztinaiak — aki közstudomáslag leg-hűbb barátja és küzdőtársa Ben Gurionnak.

A két, elválaszthatatlan jóbarát — talán először — éviédes együttlétükben, — élesen szembe került egymással. A történelmi dilema két ellentétes front élére állította őket.

Hogy Katznelsonból hogyan lett Neinsager, ezt maga Weizmann mondotta el zamatos jidisz előadásban a munkáspárti kis kongresszusán.

— Azon a napon — mondotta Weizmann — amikor a kormány is magáévá tette a királyi bizottság államtervét, beállított a dolgozószobámba Berl. Mo:ozus arca, gondterhes tekintettel és ahogy beszélni kezdett, nehéz kövekkel borogatta a szívemet. Azt mondotta, hogy nagyon nehéz és nagyon veszedelmes dolog ez... Nem fogjuk győzni a sok-sok nehézséget, ebbe beletörök a bicskánk, vigyázzon, Weizmann, mit csinál!...

— Könnyűvé akarja tenni a szívemet, Berl? Hát én nem tudom, hogy nehéz. Persze, hogy nehéz, nagyon nehéz. De jobb ez a nehéz, mint az a másik, amit a fejünkre akarnak szőni...

Azután, hogy ez az intim párbeszéd lezajlott Weizmann londoni dolgozószobájában, Katznelson hazautazott Palesztinába és Tabenkinékkel, a kibbuci mozgalom embereivel Ussiskinék mellé állott és hozzáállott a Neinsagerék széles frontjának megszervezéséhez.

De már a kongresszus előcsatározásából kivilágott, hogy taktikai tekintetben is nagy a különbség a Neinsagerék baloldali és jobboldali tábor között. Hiába mondja a nemet Ussiskin és Katznelson, Stephen Wise és Tabenkin, Grossmann és Meir Jaari, — ez a nem és az a nem mégsem ugyanaz a nem.

Ussiskin, Wise és a többiek a szív és lélek hatalmával akarták megnyerni ezt a csatát. Katznelson és társai mindvégig megmaradtak az ész embereinek. A két tábor közötti különbség legpregnansabban a Neinsagerék táborának azon a keddi ülésén jutott kifejezésre, amely közvetlenül a döntő szavazás előtt zajlott le.

Már akkor a levegőben lógott a kompro-

misszum. Ussiskin azt mondotta: Nem! Nem megyünk bele semmilyen egyeztetésbe. Hiába akarnak olyan határozati javaslatot összerakni, mely csak „zsidó államról” beszél és nem felosztásról, a világ ugyis tudni fogja, hogy az a zsidó állam, amelyről tárgyalni akar az exekutív, felosztást jelent. Mi nem akarunk hallani semmiféle felosztásról, mi nem mondunk minden körülmények között, a többiek mondjanak, amit akarnak.

Ugyanezen az ülésen Berl Katznelson a következőket mondotta az Uj Kelet munkatársának:

— Nem követhetem Ussiskint ezen az uton. Nekem nem mindegy, hogy mit mondanak amazok. Azon a másik oldalon ugyanis a kongresszus többsége áll és amit ez a többség mond, azt mondja ki a kongresszus is. Engem egyáltalán nem tesz boldoggá és nem nyugtat meg az a tudat, hogy én és barátaim nemet mondunk, ergo, mi tisztára mostuk magunkat a történelem ítélete előtt. Nem erről van szó. Nem demonstratív kinyilatkoztatásról, hanem

komoly és céltudatos harcról a felosztás ellen. Az én meggyőződésem szerint a mi első feladatunk itt: megakadályozni, hogy ez a kongresszus igent mondjon. Nem érhetjük be azzal, hogy mi harsogjuk a nemet és többiek mondjanak, amit akarnak. Nekem nagyon is fontos, hogy ők ne mondjanak igent. Ha ezt ki-harcoltuk, következik a harcnak második nagy fejezete: a tervszerű politikai küzdelem a felosztás elhárítására.

Amikor ezt mondotta Katznelson, — már győző volt. A kulisszák mögött megnyerte a csatát, hidat épített a munkáspárt két nagy tábor között és elérte azt, amit akart: a kongresszus nem fog igent mondani. Olyan formulát talált, amit Ben Gurion is magáévá tehetett és ami a baloldali Neinsagerék táborát (a Hasomer Hacairt kivéve) is kielégítette pillanatnyilag: Az exekutív tárgyalhat, „érdeklődhet”, de döntés a legközelebbi kongresszusé, amely új választások alapján fog összehívulni.

Ezzel a fogalmazással még Tabenkin, a

palesztinai kibuccok harcias Neinsager-vezére is meg volt elégedve.

— Ez a kongresszus nem illetékes arra — mondotta —, hogy döntson a felosztás kérdésében. Ennek a kongresszusnak a delegátusai nem azzal a programmal kérték választóiknak szavazatát, hogy a felosztási tervet elfogadják, vagy elvessék. A legközelebbi kongresszus, amely ebben a kérdésben dönteni fog, erre a döntésre fog mandátumot kérni választóitól.

Igy született meg az a kompromisszum, amelyet azután a politikai bizottság is magáévá tett és mint hivatalos javaslatot terjesztett a kongresszus elé. És így talákozott a hetven munkáspárti Neinsager az igentmondók többségével. A delegátusok nem igenlő és nem-mel szavaztak, hanem alef- és beth-tel. Szimbólumál annak, hogy nincs igen.

Berl Katznelson elérte azt, amit akart: a kongresszus nem mondott igent.

DANZIG HILLEL

Hogyan és miről ismerjük fel a rossz pénzt

Sokkal kevesebb hamispénz van forgalomban mint hiszik. Legnehezebb az új százásokat utánozni

Bucuresti, augusztus 18. Már-már azt reméltük, hogy üzletekben, kávéházakban, pénztáraknál és mindenütt, ahol pénz fordul meg, elhalkul pengetés, megszűnik a pénzek izgatott kapargatása és dörszölése. Mert igaz ugyan, hogy a 250 lejes érmekek még némi bajok vannak, de eltűntek az „ezüst” százások és új, megbízhatóknak hirdetett százlejes érmekek kerültek forgalomba. Ugyilátszik, azonban ez a remény sem valósul meg, erre enged következtetni a nemzeti pénzverde körlevele, mely arról szól: miképpen lehet csálhatatlanul megkülönböztetni a hamisítványokat a valódi pénz daraboktól.

Nehezen hamisítható az új százás

A körlevél egyébként a következőket tartalmazza: Az utóbbi időben tájékoztalan személyek, vagy olyan egyének, akik a pénz értékét akarják rontani, olyan hirtelen terjesztették, hogy nagymennyiségű hamis 250 lejes és ujki bocsátású 100 lejes került forgalomba. Ezek a hírek nyugtalanságot keltek a közönség körében és ennek hatása alatt vizsgálat indult meg, amelynek során kétséget kizáró módon igazolást nyert az a tény, hogy ezek a hírek nem felelnek meg a valóságnak. Azonban lehetővé kívánjuk tenni a közönség számára a biztos ellenőrzést minden kétes pénzdarab megvizsgálására, az alábbiakban felvilágosítással szolgálunk arról, hogy miképpen lehet legmegfelelőbben ellenőrizni a fémpénzdarabok valódiságát.

Az új „1936” jelzést viselő százlejes érmekek úgy anyaguknál, mint kivitelükénél fogva rendkívül nehezen hamisíthatók és csak nagyon kevés hozzávetőlegesen elfogadható ilyen pénzdarab k.riuti forgalomba. Az új százások a valódiság kétségtelen megállapításához a következők figyelembevételre szükségesek:

Miről lehet felismerni a jó pénzt?

1. A legfontosabb kelléke a jó százásnak a könnyen felismerhető szín, a nehezen utánozható tiszta dombormunka és a pénzdarab szélén lévő kigyóvonal. A valódi százás színe csillogó, míg a hamisítványok készítői ezt a csillogást nem tudják megadni az általuk készített érmekek, amelyek tompa fényűek, színük felismerhető. Ha a hamisítás öntés útján készült, a pénzdarab felülete likacsos a rajz és felírás körvonalai elkerednek, a finom részletek pedig teljesen hiányoznak. Abban az esetben, ha a hamisítványt vasból vagy nickelből préselték, a munka teljesen elmosódott, ami legelőször a cimernél, a pénzdarab szélén és a kigyóvonal megvizsgálásánál vehető legjobban észre.

2. A hamisítványok csaknem kivétel nélkül könnyebbek, mint a valódi pénzdarabok,

amelyeknek legkisebb sulya 8 gram, legnagyobb sulya 8.4 gram.

3. A valódi százlejes pénzdarab legalább 97.5 százalék nickelt tartalmaz s ez az összetétel eredményezi, hogy az ötvözet igen kemény, nehezen karcosítható.

Összefoglalva tehát: azt a csillogó, jól kidolgozott tiszta veretű pénzdarab, amely érzékeny a mágnes hatására, valódi, nyugalomban elfogadható.

Hogyan vizsgáljuk a 250 lejest

Ami az 1935-ben forgalomba hozott 250 lejeseket illeti a következő tájékoztatóval szolgál az állami pénzverde:

1. A valódi 250 lejes érmekek bőséges ezüst tartalmú keverékből készítették, tehát színük fehéres, mint a fényezett ezüst színe. Ha a valódi 250 lejes pénzdarab felületét kemény törőgumival erősen dörszöljük a pénzdarab megdörzsölt sávjá gyengén megváltoztatja színét, halványan sárgás árnyalatúvá válik, ez a színváltozás azonban csak kevéssé üt el az ezüst színtől. A hamis 250-nél viszont olyan változás következik be, mint amelyet a 3. pontban felsorolunk.

A valódi pénzdarab rajza tiszta, a legkisebb részletet pontosan kivehetjük a dom-

Bronz és réz 250 lejesek

a) A szürkeszínű pénzdarab nem változtatja színét a törés nyomán. Ez az A. elnevezésű hamisítvány, horganyból készült, könnyen olvad és rajza elmosódott, nem tiszta.

b) Vannak hamisítványok, amelyeknek sötét réz-színű van, figyelemre méltó azonban, hogy ennek a B. elnevezésű hamisítványnak a rajza eléggé tiszta és pontos kivitelű. Az érme anyaga törékeny, színét akkor sem változtatja, ha törőgumival erősen dörszöljük, különleges bronzöntvényből készültek ezek a hamis pénzdarabok.

c) A harmadik hamisítvány fajta ezüst színű törőgumival való kezelés után azonban eltűnik az ezüstsín és aranyos csillogás mutatkozik.

Ez a 250 lejes „sárgarézből” készült.

d) Sorrendben a vörösrézből készült hamisítvány-csoport következik. Ezek a pénzdarabok azt a látszatot keltik, hogy tökéletesen jó pénzdarabot vizsgálunk, de a törőgumi nyomán vöröses csillogást kap a fém, ami bizonyítja, hogy hamisítványról van dolgunk. Ez a hamisítvány tartalmaz ezüstöt, de kétségtelenül hamis még pedig a hamisítványok legveszedelmesebb fajtája, amelyet főképpen Észak-Erdélyben terjesztenek. Figyelemre méltó, hogy eme hamisítványnál úgy a kigyóval,

borművön és egyetlen elmosódott részen sem találhatunk. Viszont a hamis érmekek rajza elmosódott, nem pontos, mert hiszen a hamisítványnak nem áll megfelelő műszaki felkészültség rendelkezésére. Amennyiben öntés útján készül a hamis 250 lejes, a pénzdarab felülete likacsos és tompafélnyű.

Megtörténik, hogy az állami pénzverdeben készült érmekekről is hiányzanak a csillagocskák, ha a pénzdarab a gyártási eljárás során készült első darabok között volt. Ezek a pénzdarabok természetesen kifogás talanok.

2. A valódi 250 lejes érmekek átmérője 29 milliméter a széleinek vastagsága körülbelül 2.6 milliméter, sulya pedig 13.4—13.6 gram. Mivel pedig a hamisítványokat olcsó keverékből készítik, sulyuk könnyebb, mint a valódi pénzdarabok sulya és így erősen könnyen felismerhető az utánzat.

3. Fontos a felismerés szempontjából az érmekek pengetése is. A jó pénzdarabok tiszta — ezüstös csengése van, mivel azonban vannak olyan hamisítványok, amelyeknek hangja szintén szépen csengő, ez a vizsgálat nem lehet csálhatatlan módszer.

Dörszölés útján a következő tünetek vallanak hamisítványra.

Izr. Leányinternátus ARAD

felvesz bentlakó növendékeket a jövő tanévre. Orth. kóser uri ellátás, diplomás tanterv korrespondenciája mellett is a dijak méltókéveltek. Prospektust díjtalanul küld: Prof. Steiner, P. Avram I. 9.

mint a csillagocskák, gyengén sikerültek és a hátlapon lévő cimernél a pajzs és a kardok szintén felismerhetetlenül elmosódottak.

A pénzdarab színe szürkés ellentétben az ezüstösen csillogó valódi pénzdarabokkal.

Végül megjegyzni a közlemény, hogy minden olyan esetben, amikor az itt felsorolt módszerek alapján nem dönthető el kétségtelenül, hogy hamisítványról van-e szó, a kérdéses pénzdarabot beküldjük a nemzeti pénzverdehez Bucurestibe.

— Hlinka páter cseh-lengyel közeledésben dolgozik. Párizsból jelentik: Hlinka páter a szlovák katolikus párt elnöke a lengyelországi Zakopanyje-ba érkezett. Hlinka utja a szlovák és lengyel katolikus lakosság közeledését szolgálja. A prágai sajtó megelégedéssel veszi tudomásul, hogy Milan Hodza miniszterelnök megengedte Hlinkának egy magas lengyel érdemrend elfogadását, ami a közeledés jelének tekinthető.

Pályázat

Sefard Musaf előimádkozót ősi ünnepekre azonnali felvételre keresünk. Arájlátásokat Ghimesfageti hitközséghez kérek.

Bucuresti, augusztus 18. Miron pat... egyház patriarcha... író kérdésére a pe... mondotta:

— A Carentulin... lesztinát illető an... választam, azok... az elmult évben... alatt az angliai... Kérni fogom titk... fektesse le írásb... adott audiencia... zem azután.

Dudu titkár a... jének jegyzetei a... ra megírta a lon... amit azután a C... ben leköszöl. A l... ortodox egyház f... iratot, ez azonban... nek tűnik. Nem

Hogyan

„A bucaresti... azon atavisztikus... igazságot elferdít... dent az ő mohó... ban mutassanak... állítsanak be mi... szereti hazáját... látja a fenyegető... hazafias köteless... delmekre rámuta... ni, amíg az leh... arról, hogy össze... kezdése előtt ott... iratban bárgyu s... denunciják, mi... nem érdemi ma... látókörü emberr...

Ez a denúciá... a zsidó delegáci... dr. Beck london... két egyénből, v... raelite” vezetős... említjük meg, B... Beck nevű főrak... küldöttség más... megnevezni, ez... sen a misztifiká...

Ahogy a patri

Beszélgetés s... tatott arra, hog... a legürelmeseb... ják, hogy mint... maház van.

A zsidók leg... ségben él, me... szes gazdál... iparát, házak... legrefináltabb... válják a kon... sadalm

Magukhoz raga... segítséggel ny... ketíteni Romá... azokat elpárol... ség nélküli ál... hijján van m... lelkét és életé... Ezzel szembe... és nem meger... zabb felekezeti... amit viszont r...

A patriarch... döttségnek, ho... az országot a... boru után... Ausztriából, ... szágból, stb... hogy kezdik

STERN-léle ort. kóser vendéglő Nagyváradon

Str. N. Iorga (volt Zöldfa ucca) 19. Országszerte elismert kitűnő konyha, szolid árak, figyelmes kiszolgálás.

Erdély vezető étterme, az utazó közönség kedvenc találkozóhelye. ארטה. כשר

Miron patriarcha megdöbbenő nyilatkozata a Curentul ankétján:

"A zsidók piócaként szívják a román nép vérét; Palesztina azonban az arabokat illeti meg"

A Curentul a patriarchának egy londoni zsidó küldöttséggel folytatott beszélgetését közli közvelelő válasz helyett. Iorga professzor ötödik cikke: „A zsidóság kigyóként szorítja körül és szívja a románság életét,

Bucuresti, augusztus 18. A Curentul ankétján ma dr. Miron Cristea, az ortodox egyház patriarchája szóla meg. Az újságíró kérdésére a patriarcha a következőket mondotta:

— A Curentulnak a zsidókérdést és Palesztinát illető ankétjára indirekt módon válaszoltam, azokban a szavakban, amit az elmúlt évben londoni tartozkodásom alatt az angliai zsidóknak mondtam. Kérni fogom titkáromat Dudu urat, hogy fektesse le írásba a zsidó küldöttségnek adott audiencia lefolyását. Én majd átnézem azután.

Dudu titkár a patriarcha egyik kísérfőjének jegyzetei alapján a Curentul számára megírta a londoni audiencia lefolyását, amit azután a Curentul teljes terjedelmében leközöl. A lap munkatársa szerint az ortodox egyház feje előzőleg átnézte a kéziratot, ez azonban teljességgel hihetetlennek tűnik. Nem tudjuk elhinni ugyanis,

hogy az ország volt régense s a legnagyobb ortodox egyházközösség legfőbb irányítója minden antiszemita beállítottsága mellett is, a zsidó gyűlöletnek ebben a beszélgetésben lefektetett terminológiáját használta volna. Nem tudjuk elhinni, hogy Miron patriarcha „vérszívóknak”, „piócaknak” nevezze és hasonló megjelölésekkel illesse azt a romániai zsidóságot, melynek az ország megnagyobbodása és konszolidálása körüli érdemeit annyira elvitathatatlanok. Ha megszoktuk az utóbbi évek során ezt a tónust a Porunca Vremii-től és a falvakban agitáló konkolyhíntőktől, nehéz volna beletörődni abba, hogy tízenkétféle román lelki és szellemi pásztora is ennyi leplezetlen gyűlölettel beszélhet rólunk a nagy nyilvánosság előtt.

Íme a kézirat, amely a londoni audiencia lefolyását, állítólag a patriarcha által jóváhagyott formában ismerteti.

Hogyan írta le a patriarcha titkára a londoni audiencia lefolyását?

„A bucaresti zsidó szervezetek vezetői azon atavisztikus hajlamukban, hogy az igazságot elferdítsék, hogy a világnak mindent az ő mohó érdekeik diktálta formában mutassanak be, hogy antiszemitának állítsanak be minden román vezetőt, aki látja a fenyegető veszedelmeket és akinek hazafias kötelessége és bátorsága e veszedelmekre rámutatni s megátalásukat kérni, amíg az lehetséges — gondoskodtak arról, hogy Öszentsége Londonba való érkezése előtt ottani hitsorsosainknak (a kéziratban bárgyu szöveccel „Khon-national”) denunciókat, mint nagy antiszemitát, aki nem érdemli meg a civilizált és európai látókörű embernek kijáró tiszteletet.

Ez a denunciació világosan kivehető volt a zsidó delegáció kérdéseiből. A delegáció dr. Beck londoni főrabbiól állott és még két egyénből, valószínűleg az „Alliance Israélite” vezetőségi tagjai. (Igy mellékesen említjük meg, hogy Londonnak nincs dr. Beck nevű főrabbi. Az is gyanus, hogy a küldöttség másik két tagját nem tudják megnevezni, ez a küldöttségjárás így erősen a misztifikáció jellegét viseli magán.)

Ahogy a patriarcha látta a zsidókat

Beszélgetés során ő főszentsége rámutatott arra, hogy Románia felekezeti téren a legtürelemesebb ország. Isában azt mondják, hogy mintegy hetven zsinagóga és maház van.

A zsidók legnagyobb része nagy bőségben él, megkaparintva az ország összes gazdagságait, kereskedelmét, iparát, házakát, városokat, stb. de a legrafináltabb formák között kultúrával, a korrupció és megannyi társadalmi fekély járványát.

Magukhoz ragadták a sajtót, amely idegen segítséggel nyilvánvalóan igyekszik befekeltetni Románia összes lelki kincseit és azokat elpárolgattatni egy haza és nemzeti-ség nélküli álhumánitáriszmusban, amely híjján van mind annak, ami egy nemzet lelkét és életét táplálja.

Ezzel szemben ők minden megengedett és nem megengedett eszközzel a legádázabb felekezeti egybeforrásra igyekeznek, amit viszont másoknál aláznak.

A patriarcha ezután elmondotta a küldöttségnek, hogy özlönlötte el áradatszerűen az országot a háború alatt, de főleg a háború után Galiciából, Oroszországból, Ausztriából, Németországból, Magyarországból, stb. a zsidók oly nagy száma, hogy kezdik már veszélyeztetni román és

keresztény népünket. Egész városok és vidékek vannak, ahol semmi sem román többé, csak a legfeketébb szegénység és nyomor. Jön az embernek, hogy sirjon a szegény román nép fölött, amelynek még a csontjából is kiszívják a vért.

Az antiszemitizmus hazafiar köteletség

A mi védekezésünk nem antiszemitizmus, hanem a nemzeti és hazafias kötelesség. Nem szembeszállni, nem igyekezni azon, hogy megszabaduljunk ettől a csapástól egyértelmű azzal, hogy gyávák vagyunk, indolensek és hagyjuk magunkat élve a sirba s a pusztulásba vinni.

Az összes, akár primitív, akár civilizált népek igyekeztek az idők során egy darab földet szerezni maguknak, egy országot, egy hazát, amelyet legjobb fiakjával védték meg az ellenségektől. Munkájukkal tisztították meg a vad dolgoktól, termékenyebbé tették és karjaikkal, arcuk izzadságával művelik meg.

Hol van az megírva, hogy csak önöknek, zsidóknak van meg az a privilégiumuk, hogy más népek hátán és a mi hátunkon, Románián éljenek, mint holmi poloskák? Hol van az megírva, hogy nekünk nem szabad éreznünk, hogyan szívják ki önök a nép és a keresztény élet erejét, amíg az kénytelen elhagyni házá, szüleit, otthonát és fejébe venni a világot?

Hol van az megírva, hogy nekünk nincs jogunk lerázni magunkról ezt a veszedelmet, mint bármilyen más poloskát?

„Zsákmányolják ki egymást, de nem bennünket”

Tehát logikus és szent: Önöknek erős szervezeteik vannak, van pénzük amennyit akarnak, összeköttetések az egész világon ügyesek, ki tudnak minden helyzetet használni, tehát elég lehetőségük van arra, hogy keressenek maguknak valahol egy helyet, egy földet, egy országot, ahol mások nem laknak. Telepedjenek le, dolgozzák meg a földet és izzadjanak a nehéz munkánál, mint az összes többi népek. Zsákmányolják ki egyik a másikukat, de ne bennünket és a többi népeket, amelyekről etnikai és talmudisztikus ravaszágukkal eloroznak minden bőséget.

Nem ismerem annyira a világ földrajzát, hogy meg tudjam mondani, hová menjenek, de azt hiszem van szabad hely Afrikában, Ausztráliában, Ázsiában, a szigeteken, stb. Az pedig, hogy másokat elker-

gessenek, mint például palesztinai arabokat az otthonukból, a földjükéről, nem igazságos és nem emberséges. Nekik is megvan a joguk a maguk országához és senkitől sem lehet kérni, hogy elhagyja tűzhelyét és nagylelkien felkérjen téged, a zsidót, hogy foglald el helyét, ő pedig menjen neki a világnak. Dr. Beck főrabbi, aki az ő talmudikus törvényének ismert elveit gyakorolja, azt kérte a keresztény evangéliára való hivatkozással Miron patriarchától, hogy „legyen előbb keresztény, azután román”, azaz, hogy „legyen türelmes és szeresse zsidó felebarátját Romániában, amelynek tekintélyes vezetője ő”.

A felebaráti szeretet

A patriarcha ezt válaszolta:

— Ne felejtse el, hogy a keresztény parancs ez, szeresd felebarátodat, mint magadat, ez azonban nem jelenti, hogy önmagadat elhanyagold és ne védekezz azokkal szemben, akik piócaként szívják véredet, hogy átad nekik tűzhelyed és földed, hogy elhagyj otthonodat, hogy elkorcsosítsd nyelvedet, hogy megmérgezd lelkedet, hogy elvesd magadtól a lélek kincseit, a haza, a trón, a hit, a hagyományok szeretetét s a nemzeti életet. A keresztény először önmagát tartozik szeretni hogy legyen neki, amire szüksége van, hogy azután abból, amije van segíthesse felebarátját, aki azigazi és őszinte barátság gondolatával közeledik hozzá, nem pedig, hogy minden jött-menetnek fegyvert adjon a kezébe, hogy ez azután megsemmisítse és elfoglalja a helyét.”

Igy beszélt volna tehát — egy jelenlévő jegyzetei alapján, Miron Cristea, Románia volt régense és az ortodox egyház patriarchája, a titokzatos londoni zsidó delegáció előtt, zsidókról és zsidókérdésről. Mi újra hangsúlyozzuk: Képtelenség vagyunk elhinni, hogy ez az írás valóban a patriarcha tudtával látott volna napvilágot.

Iorga ötödik cikke

Ugyancsak a Curentul mai számában közli Iorga professzor „Iudaica” című cikk sorozatának ötödik cikkét. Ebben Iorga Fildermann és Misu Weiszmann azon állításával száll szembe, amely szerint a zsidók Romániában „nem ragadták magukhoz az ipart és kereskedelmet”, hanem a gazdasági szektorok üres helyeit foglalták

el és saját erejükből teremtettek gazdasági intézményeket. Iorga a következőket mondja:

„Ők (azaz Weiszmann és Fildermann) a zsidó lakosság túlnyomó szamban való jelenlétét az ország egész északi részének városi centrumaiban azzal magyarázzák, hogy üres hely lévén, bárki elfoglalhatta azt, tehát a zsidók is. A dolgoknak mennyi nemismerése és a helyzetek megítélésében megnyilatkozó mennyi tehetőségatlenség huzódik meg ebben a kijelentésben, amely kihívó módon igyekezik megindokolni egy hódítást. Senki sem fogja állítani, hogy Stefan cel Mare egy győzelemből viszsztatérve, melyben az ő idejéből zsidó katonák is közreműködtek volna — fogadta volna a rabbit és székes városának egész hitközségét a szent tekersekkel kezükben. A zsidók szétszórta töredékei csak a tizenhatszázad század során, tömegesen csak a tizenkilencedik században telepedtek itt le. És ha így van, akkor ki csinálta a kereskedelmet, ki csinálta az ipart évszázadokon át egy olyan társadalomban, amelynek már városai voltak?”

De elegendő megemlíteni az ucca neveket, amelyek Bucurestiben az eltűnt román céhekre utalnak — a Selaritul (nyergesek) egészen a Zlatarig (aranyosok), hogy tisztában legyen bárki azzal, hogy a helyek el voltak foglalva. Elegendő ránézni a botosani, iasi, bucaresti szilárd templomokra, amelyek eme céhek áhítatából születtek meg. Elegendő elolvasni a botosani szörmések szivtépő panaszát, kik 1850-ben elmondják, milyen eszközökkel semmisítették meg őket a zsidók.

Van tehát szegyenletesebb dolog, mint az, amelyel a bitórló azt állítja, hogy nem létezett az, akit becstelens utakon tervszerűen átkarolt, összeszorított, mint a kigyó, hogy lassan kiszívja életét?”

Mint mondtuk, nem tudjuk, hogy Románia patriarchája akár a londoni zsidó küldöttség előtt, akár a Curentul számára ilyen hangnemből beszélt volna, a romániai zsidókról, akik számára a „pióca” a legenyhébb kifejezés. Ahhoz azonban nem férhet kétség, hogy Iorga Nicolae a nagy történelemtudós kigyóhoz hasonlít bennünket, amely „átkarolja a románságot, hogy vérét szívja”. Ez a cikk ugyanis a professzor saját névaláírásával jelent meg a Neamul Romanesc keddi számában. És így minden további kommentárt feleslegessé és hiábavalóvá tesz.

Megnyílt a nagybányai képzőművészek egyesületének első együttes tárlata

Nagyméretű és kimagasló művészi értékű az új nagybányai kiállítás

Baia-Mare, augusztus 19. A huszonöt éves Nagybányai Festők Társasága, amelyet Ferenczy, Réthi, Thorma János és a többiek alapítottak, a napokban kimondata felosztását. A külső támadások kényszerítették a nagymultu egyesületet a megszűnésre. Ezzel azonban nem szűnt meg Nagybanán a képzőművészet továbbfejlesztése sem. Megalakult a nagybányai képzőművészek egyesülete, mely városi támogatásban is részesül. Az egyesület már meg is rendezte első kollektív kiállítását az István szálló nagytermében. Öregek és fiatalok szerepelnek a tárlaton műveikkel. A főfőnök Thorma János csodálatos képei dominálnak. Ziffer Sándor sajátos művészete külön szint az a kiállításnak. Feltűnést keltenek Kovács Géza képei. A szénagyűjtők című képében minden mozdulatot nagyszerűen old meg, a színekkel könnyedén játszik és valóban lélek van a munkájában.

A kis Barbizonnak egyik legnagyobb re-

ménysége Katz Márton, a fiatal zsidó művész, aki egyszerű, könnyen érthető formanyelven a társadalmi jelenségek magával ragadja a szemlélőt, az erőteljes és kifejező parasztfigura ábrázolásával. Manu George reliefje és porcelán aktja az akadémikus művészetet képviseli. Jakab Anikó, Pittner Olivér, Thormáné Kiss Margit, Kádár Géza, Kiss Károly, Nagy Oszkár, Sakirov Sebestyén, Olejnik Janka, Kovács Ferenc, Abrudean Petre, Stelek Norberth, Deák Nándor és Scheib Károly képei egészítik még ki a nagy és a művészi világban jelentős eseménynek számító tárlatot, mellyel a nagybányai képzőművészetnek új érája kezdődik.

— Erőteljes, kővér egyéneknek, köszvényeseknek és aranyérbén szenvedőknek reggelenként éhgyomorra egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keserűviz gyakran felbecsülhetetlen szolgálatot tesz. Az orvosok ajánlják.

don ארטה

KÖZGAZDASÁG

Negyvenezer vagon buza eladására folynak a tárgyalások Belgiummal és Hollandiával

Bucuresti, aug. 18. A napokban megkötött román-belga kereskedelmi és fizetési egyezmény alapján máris megindultak a tárgyalások a két ország közötti kereskedelmi kapcsolatok kimélyítésére. Egy belga érdekcsoport egymilliárd lejt meghaladó értékű román buza lekötéséről tárgyal, az új román-belga fizetési egyezmény feltételei alapján, azaz olyképpen, hogy a vételárát képező devizamennyiség fellett a Banca Nationala szabadon diszponál és azt bármely országba történő fizetésnél felhasználhatja. A tárgyaló felek az árak és a szállítási feltételekre nézve már megállapodtak egymás között, a szerződés a napokban aláírásra kerül és a lekötött mennyiség exportja még szeptember folyamán megkezdődik.

Ugyancsak most folynak tárgyalások Hol-

landiával és Belgiummal buzaeladásra nézve. Az erre vonatkozó megbeszélések azonban már nehezebben haladnak előre, mivel a román kormány szabad devizát kér, a vevők ezzel szemben csak a jelenlegi kereskedelmi és fizetési egyezmények keretein belül, tehát kiling-számlán hajlandók fizetni.

Mivel azonban Hollandiával most folynak a fizetési egyezmény megújítására vonatkozó tárgyalások, melyek során Hollandia is elfogadta a román kormányának a szabad devizaszfer bevezetésére irányuló javaslatát, a buzaeladási megállapodás előreláthatólag már az új fizetési egyezmény feltételei mellett fog létrejönni.

Eképpen még szeptember elseje előtt mintegy negyvenezer vagon buza eladására köt Románia megállapodást.

Rövid üzleti hírek

Vasöntöde és Gépipar Rt. Cluj vezérigazgatója Takács István tisztségétől megvált és helyét ideiglenes jelleggel dr. Ebers foglalta el, a Magyar Általános Hitebank megbízásából. Ebers delegációja a gyár vezetésére augusztus 31-én lejár, Takács a Hitebank ipari konzernjének tisztviselői karából végleg kivált és a helyi Vasöntöde és Gépgyár vezérigazgatói tisztségére Vigyázó Lászlót, az aradi Astra vagongyár volt vezérigazgatóját szerezte le a patronizáló pénztintézet, aki munkakörét szeptember 1-étől át is veszi.

A bucuresti nemzetvédelmi minisztérium néhány héttel árléjtést tartott cca 46 millió lej értékben a cluji kazarmák építésére. Az árléjtésen Prager bucuresti építészeti vállalkozó és a bucuresti Constructiuni Civile Rt. vettek részt egyenlő aránnyal: 9,3 százalékos felárral. Az árléjtés eredményének kihirdetése után új árléjtést akart tartani a minisztérium, de a Prager vállalat jelenlévő mérnöke felhatalmazás hiányában az új árléjtésen nem vett részt. A most megtartott második árléjtésen a legolcsóbb ajánlatot újból egy bucuresti vállalkozó tette 6,4 százalékos felárral. Az első árléjtésen több cluji építész is részt vett, általában 14 százalékos felárat kérvényezve a munkálatok elvégzésére. A második árléjtésen Cluj-ról építész nem vett részt.

A csehszlovákiai Bata cég érdekltségében működő bucuresti Banloc Rt. tervbe vette, autót, kerékpárt, külső és belső gumik gyártását. Minisztertanácsi határozat alapján elnyerte a kizárólagossági kedvezményeket, melynek alapján 1938 nov. 23-ig betiltják a hasonló felszerelések importját.

Liceul Bařitiu kolozsvári fiugimnázium számára tudvalevőleg Calea Traian 21. sz. alatt új otthon építenek. A tervezetet a megbízott Stefanescu bucuresti építész már elkészítette és azt a cluji mérnöki hivatalnál beadták. Az építkezéseket azonban csak akkor kezdik meg, miután azokat a szomszédos telkeket, melyek a frontvonal megnyújtásához szükségesek vagy megvásárolják, vagy kisajátítják. Erre nézve még e hó folyamán kísérgetik a döntést.

Autoromana S. A. néven kolozsvári auto és gépjármű kereskedés, valamint ezen cikkeket alkateszeinek forgalombahozatalára és karosszeriák készítésére 500.000 lej alaptőkével részvénytársaság alakult. Részvények 500 lej névértékűek. Igazgatóság tagjai: dr. Coriolan Tataru egyetemi tanár, dr. Emma Perry—Porutiu orvos, N. B. Perry—Porutiu autokereskedő, Pompeu Andrea nyug. ezredes és Eugen Czodik vállalati igazgató. A vállalat igazgatósági tanácsának tagjai: Perry Porutiu és Czodik Eugen.

Mintegy két évtizede működik Bucurestiben az Asigurarea Romaneasca biztosítótársaság érdekltségében és égisze alatt az Asigurarea Tărănească biztosító vállalat. A két intézet e hó 20-ára közgyűlést hívott össze a vállalatok fuziójának kimondására. Az egyesített vállalat 28 millió lej alaptőkével fog rendelkezni. A fuziót vállalat a két intézet nevének összevonásával nevezi el magát.

A Chaim Freund érdekltségében működő Industria Textila Ardeleana S. A. Satumars

szövőgyár Clujon lerakat felállítását határozta el. E célra a napokban Clujon tartózkodott a cég egy megbízottja, aki a lerakat számára megfelelő helyiséget keresett.

A kolozsvári unitárius egyház strada Berde és str. Baron L. Baon L. Pop saroktelken lévő ingatlanon 2 emeletes bérházat épített, melynek munkálatait közlebről megkezdik. Az építkezést Demény építész fogja lefolytatni.

Gloria Film Rt. Cluj bejegyeztette, hogy alaptőkéjét 150.000 lejről egymillió lejre emeli. A teljes új emissiót dr. Janovics Jenő volt cluji szingagató vette át a részvénytársaság-átadott filmgyári berendezési tárgyai és öt kulturnyfilm ellenértéképpen.

Ismeretes, hogy az Astra román kulturális egyesület nyerte el 25 évre a német-osztrák és magyar lapok behozatalának koncesszióját. Ertesítésünk szerint az Astra a koncessziót nem fogja saját rezsisben kihasználni, hanem bérleti megállapodásokat létesít a szakmai vállalatokkal. A magyar lapok behozatalát eddig Dancea Jacob oradeai alpolgármester „Jurnalimport” nevű cége intézte, aki erre megállapodást kötött dr. Darvas Simonnal, mint a magyarországi lapkiadók főbizományosával. Az Astra kizárólagos koncessziójával egyidejűleg a Jurnalimport koncessziója megszűnt.

A timisoarai Centru mezőgazdasági szövetkezet már régebben nagyobb husexportot bonyolított le Németországba. Az exportból 101 ezer 796.70. márka követelése maradt fenn, amelyet áruimport utján akart behajtani. A minisztertanács most engedélyt adott, hogy a Centru mezőgazdasági szövetkezet a 101 ezer 796.70. márka követelés erejéig a vámtarifá 829. tételében szereplő autógumikat, a 830. tételben szereplő autólégkamrákat, továbbá az 1289., 1291. és 1293. tételekben szereplő autómobilokat, autóalkalmatosságokat, teherautókat, ciszte:naautókat, öntöző- és seprőautókat hozhasson be.

Megjelent!

Még mindig...

Barzilay István

novellás kölete

10 novella

az erdélyi zsidóság életéről, ifjúságának problémáiról, chaluc-mozgalmának mozzanatairól. Az első erdélyi könyv, mely irodalmi formában tárja fel az erdélyi zsidó nép életét. Megrendelhető 100 lej előzetes beküldése ellenében (vidékre még 10 lej portóköltség) az Uj Kelet kiadóhivatalában.

Héber szótárak

Mannheim—Grosz: Héber-magyar szótár

az első modern teljes héber-magyar szótár rövid nyelvtannal, 628 oldal, kb. 20.000 címszóval díszes kötésben 300 lej, füzve 200 lej.

Mannheim: Magyar-héber szótár

modern magyar-ujhéber szótár, 300 oldal, 15.000 szó 120 lej. Kapható az

Uj Kelet kiadóhivatalában

Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

A Cluj Oradea közötti országút további kiépítésére Alexandru Ionescu bucuresti vállalkozó véglegesen megbízást. A munkálatok értéke 50.470.1000 lejre rug. Az első évben a munka 6 százaléka, a 2-ik évben 10,5 százaléka, harmadik évben 12 százaléka és a negyedik-ötödik években évente 35,75 százaléka fejezendő be.

A baia-marei Phönix S. A. vegyigyár engedélyt kapott, hogy Lucaci—Baia Marei gyára és a herjai üzemei között egy 6430 méteres magasfeszültségű vezetékét építsen.

A román nemzeti munka védelméről szóló törvény ellenőrzésére kinevezett cluji szakbizottság most kezdi meg a 100 alkalmazottnál kevesebb létszámú ipari és kereskedelmi vállalatok felülvizsgálását.

Prima Ardeleana de Asigurare Biztosító Intézet megvásárolta a cluji str. Avram Iancu 3. számú kétemeletes bérházat. Az ingatlan, amely a Házépítő Rt. tulajdona volt, 5 millió lejes vételáron cserélt gazdát.

A dicsősémtároni Erdélyi Üveggyárt Rt. már régebben tervbe vette üveggyapju gyártását. Az első kísérletek kedvező eredményt jártak, úgy, hogy a vállalat már forgalomba is hozta üveggyapjgyártmányát. Az Erdélyi Üveggyár a Gebain-rendszer szerint állítja elő az üveggyapjút.

Fabrica de spirá rafinerie si ingrásatorie S. A. Zámánraai bejegyeztette cégének likvidálását. Felszámoló Grün Arthur.

A Banca Nationala, illetőleg a Banca Moldova még 1928-ban és 1933-ban nagyobb kölcsönöket folyósított a iasli Porecki et Co. S. A. posztógyárnak. A Banca Moldova a posztógyár váltóit leszámítottatta a Banca Nationalánál, amelynek követelése a Porecki posztógyárral szemben így 86.690.799 lejre emelkedett. A posztógyár később kimondta felszámolását és a Banca Nationala megindította az eljárás követelésének behajtása céljából. A iasli törvényszék a Banca Nationala kérésére árveést tűzött ki okt. 28-ra a iasli Porecki posztógyár elárverezésére. A Porecki posztógyár 20 millió lejre értékelték fel. Az árverésen a kikiáltási ár 13 és fél millió lej lesz.

Nem módosítják a konverziós törvényt. Lajelentések arról számolnak be, hogy az igazságügyminisztérium elkészítette a konverziós törvényt módosító rendeltörvény szövegét. A módosítás szerint mindazokat a konverziós adókat, akik 2 konverziós részlet fizetését elmulasztják szigorúan végre fogják hajtani és egyben a bíróságok szabad mérlegelésének tárgyává teszik, hogy a konverziós adós által előterjesztett halasztási kérés indokai mennyiben elfogadhatóak. Ujabb értesülés szerint Bentoiu ig. államtitkár a konverziós törvény módosítására vonatkozó híreket kategórikusan megcáfolja.

Meg nem óvatolt váltó alapján nem lehet végrehajtást, vagy letiltást foganatosítani. Egy cluji szerelési vállalat tulajdonosaival szemben fennálló 135.000 lejes követelése miatt a wieni National Radiator Gesellschaft letiltást kért a vállalat azon követeléseire, melyek a közegészségügyi minisztériummal szemben fennállanak. A wieni cég a letiltást egy beadott váltókereset alapján kérte. A cluji cég azzal védekezett, hogy végrehajtást, vagy letiltást csak megóvatolt váltó esetében eszközölhető. Az iflvi törvényszék előtt folyó tárgyalásnál megállapított nyert, hogy a wieni cég által peresített váltó nem volt megóvatolva. Megállapította továbbá a törvényszék, hogy a váltó Wienben és idegen nyelven lett kiállítva, a fizetés helye Cluj és a kibocsátó National Radiator Gesellschaft aláírása alatt szerepel a cluji cégtulajdonosoknak az aláírása améllül, hogy ebből a váltó elfogadásának ténye kitiltt. A törvényszék a fentiek alapján a letiltás iránti kérésnek nem adott helyet.

RÁDIÓ MŰSOR

Csütörtök, augusztus 19

Bucuresti, 7.30: A reggeli műsor közvetítése. Majd: Hírek, sport, időjárás- és vízállásjelentés. 13: Gramofonlemezek. 13.25: Sporthírek adása. 13.40: Gramofonlemez. 14.15: Hírek közvetítése. 14.30: Gramofonlemez. 20.05: Felolvasás. 20.25: Enescu György művei lemezek a szerző 56. születésnapján. 21.05: A rádiózenekar szimfonikus hangversenye. 22.30: Hírek. 22.45: Vendéglátó zene. 23.45: Hírek közvetítése külföldre neműtül és franciául. 23.55: Hírek.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hanglemezek. 8.20: Étrend. 11: Hírek. 11.20 és 11.45: Felolvasás. 13: Déli harangszó. 13.05: Cigányzene. 14.30: Szalonzene. 17.15: Félóra a leányszobában, előadás. 18: Kiss Pál zongorázik. 18.30: Kiténtetik és jutalmazták a magyar anyákat. 19: Ünnepi egyházzenei hangverseny a Szent István-hét alkalmából. 20.20: „Nyaralás a trópuson”. 21.20: „A remetefer”. 22.35: Hírek. 23: Cigányzene. 24: Angolnyelvű előadás. 24.20: Hanglemezek. 1.05: Hírek.

Taggyűlést tart a Népkisebbségi Ujságró szervezet kolozsvári csoportja. 108—1907. sz. A Romániai Népkisebbségi Ujságrószervezet kolozsvári csoportja 1937 aug. hó 29-én, vasárnap délelőtt 11 órakor, az Ujságróklub helyiségében, str. Iorga 1. szám alatt taggyűlést tart, amelyre a csoport tagjait van szerencsénk tisztelettel meghívni és a tárgysorozat fontosságára való tekintettel a személyes megjelenésre felkérni. Tárgysorozat: 1. Beszámoló az augusztus 8-án Nagyváradon megtartott elnöki tanácsülés határozatairól. 2. Jóléti alapok további kiépítése. 3. Beszámoló a tor-dai üdülőház alapja javára rendezett ujságró-mulatságról. 4. Tagfelvételek. 5. Esetleges indítványok, amelyek a taggyűlés előtt legalább 8 nappal írásban nyújtandók be a titkársághoz. Kolozsvár, 1937 augusztus 18. Kartársi tisztelettel: Szász Endre s. k., a helyi csoport elnöke, karádi Nagy Lajos s. k., szervezeti titkár.

Kétezer

A havasok

Hajeg, augusztus 19-án tartó esőzések után a Retyezátnak az ország legzordibatszegei medencéit kilométer hosszú és kilométernyi területre 35 havas kapcsolódott. A lánca legnagyobb a Papusa 2504 és magasak.

A román naturális javaslatára „Kétezer havasok” bizottságnak „nyilvánított” természetbarát mint a természetne Fenn a csucokon ormán vadörök, erdekával a vállukon s ket, nehogy a vamezetti park faunája A Retyezát szikláiában, a törpefenyőtözet völgyekben számos tengerszemleggazdagabb faunája

Köszáli sas kóvált az ökrök borzalmas sziklafalak. Medveiban, vagy a juhpásztorok a kutyák csajár a nyáj között. ugatása remíti a kereszteset vetve állatrol, amely a töl, nem ijed meg a Zöld, tüzet lö embert, állatot és mondják remegve.

Itt él a mormota odúját és októbertől és szarvasok az alszemek körül legek a medve erősen pu A csucok és az Az ember nem isledelüket ott, a 2ban, ahol fergetege az ormok a felhők

Figyeljük a hegy Csodálatos a retyezborba öltöznek, a fehérleken, messziről A vezetőnk felmúszélén feltűnik az Most sárgásbarnakor levedlett a szőszagfásza a levegőnak kampói, amely a lába karcsu, a havasok fejedelmét Most felkapja a főtíz mértet ugrik Mesébe illő a fűregy ponton áll, így ha jelt adna társagül egyes vonalban. Legalább 10 ze

Vezetőnket elfog elindul, de egyszűttü, mintha eszempillantás és menekülnek. Kalauzunk felvil A mormota és a tanak fenn s mint A mormota szagfűtül, a zergék nyelte volna el mely barlangok ber nem képes m ide menekülni szufolya várja h vonul a Retyezát A vadászok b havasain 2500—30 vad a zerge, de rtyes, mert a legfemaga után a szer

Kétezeröttszáz méter magasságban, a Retyezát hegyormainak vadonjában

A havasok pásztora, a medve garázdálkodása és a bogarász báró, aki a British Museumnak dolgozik

Hajeg, augusztus 18. Hosszu heteken keresztül tartó esőzés után végre nekivághatunk a Retyezátnek.

Az ország legzordabb havasainak lánc a hatszagi medencétől Olténiáig legalább 60 kilométer hosszú légvonalban. Száz négyzetkilométernyi területen nem kevesebb, mint 35 havas kapcsolódik a Retyezáthoz.

A lánc legnagyobb csucsa a Peleaga 2511, a Papusa 2504 és a Retyezát 2496 méter magasak.

Nemzeti park

A román naturalista tudós kongresszusának javaslatára a „Természettudományi ritkaságok bizottsága” 1935-ben „nemzeti parknak” nyilvánította a Retyezátot.

A természet barátai úgy beszélnek róla, mint a természetnek gigantikus szentélyéről. Fenn a csucson és a havasok ködbevesző ormán vadörök, erdőkerülők tűnnek fel puszkával a vállukon s látszóval kémlelik a vidéket, nehogy a vadászok kárt tegyenek a nemzeti park faunájában.

A Retyezát sziklaormainak titokzatos régióiban, a törpefenyők birodalmában, a változatos völgyekben, mély barlangokban, a számos tengerszem vízében Európa egyik leggazdagabb faunája él.

A medve

Köszáli sas kovályog a felhők között, éjjel az ökrök borzalmas bögését verik vissza a sziklafalak. Medve pusztít ilyenkor a csordában, vagy a juhászok kétségbeesett üvöltése s a kutyák csaholása jelzi, hogy farkas jár a nyáj között. Néha a hiuz borzalmas ugatása rémiti meg a pásztortokat. Csak kereszteset vetve beszélnek erről a vérgőz állatról, amely a tüzes zsarátkóttól sem fut el, nem ijed meg a puszkalövéstől.

— Zöld, tüzet lövelő szemével megigéz embert, állatot és nincs menekülés... — mondják remegve.

Mormota, özek, zergék

Itt él a mormota is. Szénával béleli ki az oduját és októbertől májusig alszik. Az özek és szarvasok az alsóbb régiókban, a tengerszemek körül legelésznek, de a farkas meg a medve erősen pusztítja őket.

A csucok és az ormok fejedelme a zerge. Az ember nem is érti, hogy találják meg aledelüket ott, a 2500 méter magas régiókban, ahol fergeteges viharok tombolnak, ahol az ormok a felhőkbe ütköznek.

A csucok fejedelme

Figyeljük a hegylánc gerincét. Esteledik. Csodálatos a retyezáti alkony, a csucok hiborba öltöznek, a Peleagan itt-ott hófoltok fénylenek, messziről int a hatszagi medence. A vezetőnk felmutat a sziklafalra, fenn a szélén feltűnik az első zerge...

Most sárgásbarna a sörénye. Télen, amikor levedlett a szőre, fekete. Fejét lehajtja, szaglászza a levegőt. Homlokáról előre nyulnak kampói, amelynek vége hátragörbül, a lába karcsu, a tartása tényleg rállik a havasok fejedelmére. 40—50 kg sulya lehet. Most felkapja a fejét s a sziklafalról mintegy tíz métert ugrik egy másik sziklacsucsig. Mesébe illő a fürgesége. Négy lába szinte egy ponton áll, így rázza meg magát s mint-ha jelt adna társainak, az egyik csucs mögött egyenes vonalban feltűnik az egész csorda. Legalább 10 zerge lehet.

A két szövetséges

Vezetőnk elfogja a vadászszenvedély. És elindul, de egyszerre felhangzik egy éles fütty, mintha embertől származna; egy szempillantás és a zergék hanyat-homlok menekülnek.

Kalauzunk felvilágosít: a mormota füttyült. A mormota és a zerge igen jó viszonyt tartanak fenn s mindenképpen segítik egymást. A mormota szaglóképesége rendkívül fejlett s azonnal megérzi a veszedelmet. Ha füttyül, a zergék eltűnnek, mintha a föld nyelte volna el őket. A havasok oldalán mély barlangok vannak, amelyeket az ember nem képes megközelíteni. Zord idő elől ide menekülnek. 100—150 zerge összehajlítva várja ilyenkor, amíg az orkán elvonul a Retyezát felett.

A vadászok becsései szerint a Retyezát havasain 2500—3000 zerge él. Igazi királyi vad a zerge, de rá vadászni rendkívül veszélyes, mert a legfélelmetesebb régiókba csalja maga után a szenvedélytől izzó vadászt...

Mintegy két évvel ezelőtt történt, hogy a franciaországi Rothschild a Pietrile szikláinak egyikéről zergekergetés közben a mélységbe zuhant. Annak idején a holttestét Hátszegre szállították, ahol a helybeli Chevra Kadisa helyezte koporsóba szigorú ortodox rítus szerint, majd átadta a városkába érkező hozzátartozóknak.

Végig a havasokon

Fenn a Gearul csucsán ebédelünk. Éles, hideg szél fúj. Itt van a híres Fantana rece (Hidegkut). A vize csak apró körtövekben áramlik. A tavaly egy német turista kimelegve ivott belőle s nyomban szívzshühűst kapott.

Hosszu az út a Stana de Rauig, ahol az éjszakát akarjuk eltölteni. Két legény szörén üli meg apró mokányi lovát. A lábuk a földet veri. Árkon-bokron át rohannak, lovakat utánozva nyeritenek. Két napja keresik elvesztett lovaikat.

A káránnál

Végre feltűnik az első nyáj. A valceleik juhait. Már a karámba terelték s megkezdődött a fejés. A kutyák éktelenül csaholva rántórnak, de a pásztortok kiállítására engedelmesen eltrodnak.

Este juhtejet iszunk havasi puliszkával. A pásztortok boldogan veszik át a dohányt, amivel megkínáljuk őket. A dohány az aranyal is értékesebb itt. Husz csomag kapadohánnyal hetekig élhet el a turista a havasok között.

A kaliba előtt magasra lobban a tűz, a pásztortok a medvéről, a farkasról, meg a hiuzról mesélnek háborzongató történeteket. Bőrbekecsket teritenek a földre s pokróccokkal takarozunk. Sívít a szél, nedves a levegő, fázunk. Sötét felhők ereszkednek le, a csucok eltűnnek, a juhok kérérdznek, a kutyák vonitva ugatnak, a pásztortűz vígan pattog s lángja kísértetiesen világít az éjszakában.

„Greu la deal”

Kora hajnalban nekivágnak a Papusa medredék falának. A pásztortok még egy marék dohányért hosszú távolságra kisérenek el bennünket s megmutatják a legrövidebb utat a Peleaga felé. Errefelé havazott az éjjel. Nehéz az út felfelé s a vezetőnk folyton ezt ismétli: greu la deal!

A Papusa csuca mögött végre elénk áll a maga félelmetes meztelenségével a Peleaga. Orma a felhők közé ékelődik. Olyan, mint egy félelmetes óriás a többi havasok között. Szédítő magasságával néz le a fáradt turistára a maga megközelíthetlenségéből.

A Peleaga tengerszeméből elindul egy csermely és utat vág a völgyben, a szikla-tömbök között, eltűnik a szirtok alatt és újra előbújik, újabb hegyipatakok ömlenek bele, megdagasztják s már folyóvá daga, mély szakadékokat vág, szálakat tép ki a földből, sziklákat görget s így rohan tovább 2400 méter magasból a Gura Zlataig, ahol megkapja a Rin Mare (Nagyfolyó) nevet.

Furulyaszó

A Peleagan a kovrágyi ökröcsorda pásztoraik vagyunk a vendégek. Két szalás legény — fagyuba mártott, majdnem fekete kenderingjük széles rézpikkelyekkel díszített övbe szorul — jókedvükben, hogy dohányhoz jutnak, előveszik a furulyájukat és édesbusz dalt játszanak. Ők kiint alusznak a szabad ég alatt, pedig metszően hideg szél fúj. Nem szabad mélyen aludniok, a szomszéd havason szétépett a medve egy ökröt. Vigan pattogott a fenyőből rakott tűz, aludt-tej, turó és puliszka volt a vacsora... Senki sem nyult a hazuról hozott konzervekhez.

Ezen az éjszakán fura hangok töltötték meg a völgyet. A pásztortok azt állították, hogy ez az ökrök elfojtott bögése, ha a medve a közelben jár...

A Bucuránál

Másnap a Bucura csodálatos tengerszemnél pihentünk. A tó szinte szabályos négyzet, a hossza mintegy 700 méter, színe kristályos sötétzöld. A nap kisütött. Pisztrángok ficáncolnak a víz tükreán.

Murg Nicolae

Murg Nicolae, a pásztort, végigkémlelt az ormokat, villámgyorsan horgot vet a vízbe s a következő percben szép pikkelyes pisztrángot ránt ki...

— Egy zsákkal foghatnék — mondja —, ha nem kellene a Gróf vadóreitől tartanom. Távolsági figyelnek s az ember egyszer csak azon veszi magát észre, hogy itt vannak mellette. Akkor aztán fizetsz, vagy börtönbe kerülés. De Murg szereti a pisztrángot s még a börtönt is kockáztatja érte.

Egy szép ökröt mutat Murg Nicolae. Busan fekszik s a hátán két hatalmas seb tántog: a medve „tépte ki”.

— Az ökrök elkalandozott a törpefenyők közé, a medve rávetette magát a vállára, a két lapockáját felnyitotta s a szakadék felé irányította az állatot. Borzalmas bögésre tücsövát dobtunk a medvére, a kutyák formában voltak s a gaz elfutott, pedig nem nagyon szokott.

A bogarász báró

A Slivejen át a Zanoage felé indultunk. Belemélyedtünk a kusznóvények birodalmába s vezetőnkkel együtt eltévedtünk. Mint egy labirintus olyan az út, amely úgy tűnik, soha véget nem ér. Fejszével vágunk utat a sűrűben, ahol talán még soha ember nem

járt. Itt-ott vaddisznók turták fel a földet. Messziről felénk ragyogott a Zanoaga tó vizének a tükre, de közöttünk törpefenyők, irdatlan sürtiség, tátogó szakadékok. Hosszu, fárasztó és nehéz út után, összeerőve érkezünk a Zanoagához. A tó szélén sátor fehérelt. Három turista üdvözölt. Egyikük báró Liptay temesvári naturalista, híres bogarász. Ezuttal a British Muzeum megbízásából gyűjti a lepkéket s a különböző retyezáti bogarakat. Megtudjuk, hogy a lepkéknek 923 fajtája él ezeken a helyeken és száz meg százféle pók, hernyó, szitakötő meg egyéb rovar.

Este Liptay báró 400 gyertyafényű lámpát gyújt meg, mire ezrével jönnek a lepkék és egyéb rovarfélék. Érdekes műszerek, hatalmas ládák, könyvek fekszenek szerteszét. A pásztortok messzire elkerülik a sátrat; boszorkánymesterséget látnak a dologban.

Kora hajnalban elindultunk a Gura Zlata felé. Lenn a havasok alján, ahol Zlatából Rin Mare lesz már, villák, cigányzene, autók s ismerősök forgolódnak.

Hátszagi Ernő

Spanyol felkelők torpedója fenyegette a Har Karmel hajót

A C. 2 üzenete és a Har Karmel megmenekülése

CONSTANTA, augusztus 18. Tegnap futott Constanta kikötőjébe a Har Karmel utasszállító hajó, amely Haifa és Constanta között közlekedik. Elmondották a hajó utasai, hogy Pireusz és a Dardanellák között a Har Karmel találkozott a Ciudad Cadiz spanyol kormányhajóval, amelyet röviddel azután megtorpedóztak és elsüllyesztettek. A Har Karmel távirásza üzenetet vett fel, amely figyelmeztette, hogy a közelben tartozkodik Franco tábornok C. 2. tengeralattjárója és azt ajánlja a Har Karmelnek, hogy minél nagyobb gyorsasággal távozzon arról a helyről. Az utasok között a hír hallatára pánik tört ki.

Capitol Mozdó

Ma premier! Az őszi produkció egyik kiemelkedő nagy filmje!

A mult árnyai

Zenés, énekes, izgalmas cselekményű szalon kalandorfilmkláger.

Főszereplők: GUSTAV DIESEL, HALMAY TIBOR, LUISE ULLRICH, OSCAR SIMA.

Műsor előtt: Uj világhíradó!

Lelőttek a határörök

egy nagybányai munkást, aki Oroszországba akart szökni

Baiamare, augusztus 18. (Az Uj Kelet A chisinaui hatóságok táviratot intéztek a nagybányai rendőrséghez, amelyben kéri Fleisch József munkás személyi adatait és egy fényképet.

Fleisch Józsefet a bányavidék munkáskörében többen ismerték. Kaplonyi illetőségű, és három gyermek családapája volt. A Phoenix tulajdonát képező Herjabánya telepén volt alkalmazva, mint munkás. Kőbor természet nem tudta megszokni a robotos munkát és pár hónappal ezelőtt itt hagyta feleségét és három gyer-

mekét. Elment világgá. Azóta nem adott életjelt magáról. Csak a családja nem tudta, hogy merre kóborol, míg most megoldotta a rejtélyt a hatósági távirat. Fleisch József halálhíre érkezett Baiamara.

At akart szökni Oroszországba, de a határörök észrevették és felszólították, hogy adja meg magát. Ő azonban tovább szaladt. És ez volt a végzete. A grancsárok utána löttek, a golyók eltalálták és Fleisch József a Nistru partján meghalt.

A Népszövetség mandátumbizottsága csak ideiglenes intézkedésként fogadja el Palesztina felosztásának tervét

Septemberben kerül a Népszövetség tanácsa elé a bizottság jelentése

Genf, aug. 18. A Népszövetség állandó mandátumbizottsága befejezte rendkívüli ülését, amely kizárólag Palesztina problémáival, illetőleg az angol felosztási tervvel foglalkozott és nyilvánosságra hozta jelentését. A jelentés figyelemreméltó dokumentum, amelyet előnyösen kiaknázhathat a maga számára a cionista diplomácia.

A mandátumbizottság jelentése, amelyet szeptemberi ülésükön fog megvitatni a Népszövetség tanácsa, nem emel alapvető kifogást a felosztási terv ellen, de azt ajánlja, hogy átmeneti és ideiglenes megoldásnak tekintse azt a Népszövetség. Azért tartja szükségesnek az átmeneti jellegű bizottság, hogy az érdekelteknél idő és mód adassék arra, hogy rendezhessék a palesztinai fennhatóság és államhatalom jogkörének megosztását és szabályozását.

Figyelemreméltó a bizottság jelentésének az a része is, amelyben megállapítja, hogy a szó-

banforgó nagyjelentőségű újítás, amit a felosztási terv jelentene, csak az összes jogos érdekek és kívánások tárgyilagosa megítélésével és figyelembevételével valósítható meg. Palesztina új helyzetének tanulmányozása időt és alapos megfontolást igényel és nagyfokú jóindulatot az összes érdekelt tényezők részéről.

Ez az állásfoglalás a mandátumbizottságnak hangjánál és szövegénél fogva sejtetni enged, hogy a bizottság el akarta kerülni azt, hogy ellentétbe kerüljön az angol kormány elhatározásával, de távolról sem itéli meg barátságosan és derülátóan a felosztási terv sán-szait.

Bázu Cantacuzino a Damaszkusz párizsi repülőversenyen. Párizsból jelentik: Aug. 20-án hajnali féléggy órakor indul el a Damaszkusz párizsi repülőgép, melyen tizenhét pilóta, köztük Bruno Mussolini, a duce fia, Bázu Cantacuzino, stb. vesznek részt.

HIREK

Rövid beszélgetés Léb Kupferstein íróval a beszarábiai zsidókról

Az erdélyi körutját járó Léb Kupferstein beszarábiai héber író rövid beszélgetésre invitáltuk. Mondjon valamit szűkebb hazája zsidóiról.

— Az impériumot követő években — kezdte kollégánk — Beszarábia gazdasági életében jelentős prosperitást mutatkozott. Ez azonban elmúlt és azóta állandóan súlyos gazdasági zsidóság. Az egyenlőt követő krízisek egyre-másra rántják a zsidóság lábát alá a megélhetés pozícióját. Beszarábiai zsidóság, ahol tudvalegyen számos zsidó mezőgazdasági kolónia és telep működik, évek óta válság van. A kolon-

... nem kapnak megfelelő segítyt gépekre, vetőmagokra, azonfelül nincs megfelelő támpótlás fiatal munkásokban. Ehhez járul még az antiszemitizmus átkja is. Nem a faji bizalmatlanság ez — a moldovai tömegek gyűlöletét nem ismerem, hiszen évszázados gyűlöletükkel társadalmilag is sok tekintetben összenőttek a zsidó telepeseikkel — hanem gazdasági természetű, amelynek nincs ugyan mélyebb gyökere, de ahhoz eléggé inkompatibilis, hogy megfossza a zsidó parasztokat gazdasági életüktől.

— Nagyon elszomorító a zsidók kulturális helyzete Beszarábiaiában. Az egész iskolapolitika, kezdve az óvodától a héber középiskoláig, szellemi dekadencia jeleit mutatja. Az évek során ki fog hatni a cionista mozgalmakra is, jóllehet ez országgyűlésnek zsidó népi mozgalma legerősebb az egész országban. Az asszimiláció főleg az utóbbi években jelentkezett hatékonyan és nagy mértékben. Fontos lenne, hogy a cionista mozgalmak szervezete több figyelmet fordítson erre a tényre. Egy nagyvonalú kulturális intézmény, amely a cionista exekutív irányítása mellett dolgozna, kétségtelenül jelentős missziót teljesítené a romániai zsidók népiségének megtartása tekintetében.

— Hogyan fogadta a beszarábiai zsidóság a Palesztina felosztására vonatkozó terveket? — A mi zsidóink cionizmusa nem mesterházas, hanem ösztönös és mély gyökereket, nem partikuláris érdekekkel tördök, mint inkább az úgy nagy relációival. Innen van, hogy lépésről lépésre halad a cionista tömeg. Különösen napjainkban tartja fontosnak az egységet, amikor a zsidó nép történelmi sorsfordulat előtt áll. A zsidó körökben a zsidók megmentését várják, a perspektívákat nagy alijára. Mint Lengyelországban, úgy nálunk is lelkesedéssel olvasták Weizmann beszédeit és kongresszusi beszédeit.

— Miket mondhat erdélyi benyomásairól? — Azért járok erre — mondotta az író — hogy kontaktust keressek a héber nyelvet írást művelő közönséget, hogy impressziókat szerezsek az erdélyi zsidókról, amiket a jövőben a „Surot“-ban fel szeretnék használni. Nehéz eset nálunk héber irodalmat csinálni! Nagy megerőltetésbe és áldozatokba kerül a lap fenntartása, mégis fejleszteni kell a nagy ügy érdekében. Oszre nem kell a nagy ügy érdekében. Oszre nem kell a nagy ügy érdekében. Oszre nem kell a nagy ügy érdekében.

SZÜKSÉGLETÉT

Most előnyösebben szerezheti be **WEISZ T.** Szőrmeszállójában

CLUJ, Calea Regale Ferdinand No. 11. I. em. (Gólya-palota.) Alakítások és javítások a legolcsóbban készülnek.

— Felborult egy személyautó a bucuresti-ploesti országúton. Bucurestiből jelentik: Ma délelőtt a bucuresti-ploesti országúton egy autó felborult. Romjai alól két hölgyet, Mandrea nevűt és leányát emelték ki. Súlyos állapotban szállították őket kórházba.

— A katonai törvényszék megerősítette a CFR munkásvezeték letartóztatását. Bucurestiből jelentik: A második hadtest katonai törvényszéke megerősítette a CFR munkás- és tisztviselő-vezetékét, így Georceanu ügyvédnek és társainak, összesen huszonhárom embernek letartóztatását.

— Megkezdődtek a csehszlovák hadgyakorlatok. Prágából jelentik: A csehszlovák hadsereg hadgyakorlatait tegnap kezdték meg Nyugat-Szlovákiában. Jelen van a manőverek Machnik hadügyminiszter, Sirovy tábornok hadseregfelügyelő, Krezsics tábornok vezérkari főnök és Faucher tábornok francia katonai megbízott.

— Sztrájkot proklamáltak a bucuresti nagyművészek. Bucurestiből jelentik: A bucuresti nagyművészek ma sztrájkot proklamáltak és kijelentették, hogy többet nem vágnak a közönségi vágón. Lépésüket azzal indokolják, hogy pénteken 200 levágot marhat nem tudtak értékesíteni. Az esetleges összejelentések elkerülése végett a sztrájkot vezényelték ki a vágón.

— Akiknek foglalkozása minden erejük megfeszítését követeli, igyanak hetenként legalább egyszer, reggel felkeléskor egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ez szabályozza a bélmozgást, előmozdítja a gyomormozgást, fokozza az anyagcserét, élénkíti a vérkeringést és ezáltal új életet teremt. Az orvosok ajánlják.

— Műsoros gyermekdelután a Napközli Otthonban. A kolozsvári Zsidó Négyzet napközli otthonában a hó 22-én délután 3 órai kezdettel gyermekdelutánt rendeznek. Ezúttal egészen különös attrakciók fogják mulatni a közönséget, többek között a kitűnő Hubay-tanítvány, Zélig Tibor fog hegedülni. Mint mindig, ezúttal is nagy érdeklődéssel tekintenek a gyermekdelután felé, amely feltétlenül sikeresnek ígérkezik. Bizonyára nagy sikere lesz a gyermekkvartettnek, amelyet Hochtal Béla zenetanár tanított be és amelyet Farkas Magda fog zongorán kísérni.

— A víz mosta el a galat-barladi vonalat. Bucurestiből jelentik: A Galat-Barlad vasútvonalat a 15-ös óráknál elöntötte az ár. A töltés nagyobb darabon használhatatlanná vált. A forgalmat átszállással bonyolítják le.

— Tízezer vagon nyersvasat vásárolt Románia Jugoszláviától. Belgrádból jelentik: Hivatalosan közlik, hogy a jugoszláv állami vasbányák eddig tízezer vagon nyersvasat adtak el Romániának, vagononként ezer dinárért.

— Letartóztatták a párizsi jogszláv merénylőt. Párizsból jelentik: A rendőrség letartóztatta Szervincsi jogszláv alattvaló merénylőt. A merénylőt Radagelicsnak hívják és Ubalegen helyiségben született. Radagelics, akit Brajko álneven ismernek, 1930-ban kiutasították, mert egy ünnepségen káromló szavakat használt a párizsi jogszláv követel szemben és utóbbi időben a merénylő a spanyol köztársasági táborában harcolt és néhány nappal ezelőtt tért vissza Franciaországba.

GONDTALAN ELVEZETET, mindenki vigyázt biztosíthatják kizárólag a csodálatos Brilliant-Extra-Primissima és Luxus-Silken-finest minőségek.

— Kifosztották egy lakást Nagybanán. Tudósítónk jelenti: Merész betörést követtek el a múlt éjszaka a bányavárosban. Antal József mechanikus családjával a kora esti órákban nyugóra tért. Éjfélkor a házigazda zajra lett figyelmes és felkelt, de ekkor már az ismeretlen tolvajok az ablakon keresztül kiugrottak és elmenekültek. Amíg Antalék aludtak, a tolvajok nyugodtan dolgoztak a szomszéd szobában, ahonnan több ruhamezt, aranyláncot, ezüst férfi órát és különböző ékszert loptak el. A rendőrség megindította a nyomozást.

— Villámcsapás Nagybanán. Tudósítónk jelenti: A tegnap este felváltóságos itéletidő vonult végig a bányavárosban, miközben több villám csapott alá. Az egyik dr. Emilevics Mária tulajdonát képező, Alexandri uccán levő csürbe csapott. Az épület pillanatok alatt lángban állott és földig leégett. A kár 120.000 lej, ami biztosítás útján megtérül.

Az impotens férfi nem beteg, hanem csak hanyag

Elítélendő az a férfi, aki szexuális erőinek csökkenését érezvén, nem teszi meg rögtön a szükséges lépéseket, hogy az impotenciát megelőzze. Ezt annál is fontosabbnak tartjuk megállapítani, mivel a RETON-tablettákban a leghatékosabb orvosságot kapjuk k a nemlgyengeség kezelésére.

Egy RETON-kezelés nagyon egyszerű: naponta 3 tablettát veszünk be és 3 napos kúra után már erősen és biztosan érezhető a hatása.

Egy RETON-tubus 25 pasztillát tartalmaz, tehát 8 napos kúrára való. A RETON-tabletták mindenki számára megszerezhetőek a 98.- lejre leszállított ár következtében.

Vidékire Lei 110.- előzetes beklldése esetén szállítunk. Vezérképviselet El. & L. Cioara, Bucuresti III. Str. Speranței No. 37.

— Utlevél és vízmentes utazás Belgrádban. Belgrádból jelentik: A pénzügyminisztérium egyetértésben a külügyminisztériummal úgy döntött, hogy a szeptemberi belgrádi nemzetközi vásár megtekintésére érkező külföldieket utlevél vízmentességben részesíti. A vásáron több államnak van külön kiállítási csarnoka, így Romániának is.

— A vonat elé ugrott egy tizenhétéves kolozsvári leány. Tegnap este hét órakor a bucuresti gyors már éppen az állomásra akat berobogni, amikor a vonatvezető észrevette, hogy mintegy tizenöt méterre a mozdony előtt fiatal leány áll. Sikertől lefékeznie a robbogó vonatot, de a mozdony ütközése mégis elérte a leányt, akit nagy ítkben a sínek mellett levő gödörbe dobott. Az állomás közelében tartózkodó vasuti alkalmazottak vették észre a gödörben eszméletlenül fekvő fiatal leányt, értesítették az állomási orvost, aki első segítyben részesítette. A kihívott mentők beszállították a még mindig eszméletlen fiatal leányt a sebészeti klinikára, ahol megállapították, hogy koponya-alapi törést szenvedett. Mielőtt az orvosok hozzákészülhöztek volna az operációhoz, a szerencsétlen leány kiszendvedt. A nála levő iratokból megállapították, hogy az öngyilkos leány Felvinczi Ilonka tizenhétéves és a Vulturilor ucca 10 szám alatt lakik. A szerencsétlenségről értesítették a leány szüleit, akik elmondották, hogy gyermekük az utóbbi időben buskomor volt és többször faggatták, hogy mi az oka lelkiállapotának, semmi felvilágosítást nem akart adni. A rendőrség vizsgálatot indított az öngyilkosság okának kiderítésére. A szerencsétlen véget ért fiatal leány holttestét pedig beszállították a törvényszék bonctani intézetébe.

TURISZTIKA

A Haggibbor turista szaksztyálya folyó hó 22-én, vasárnap a következő kirándulásokot rendezi:

— Autóval és kamionnal: Reggel pontosan 5 órai indulással wikkendezők részére Olasztelep, illetve turisták részére Reketó-Dobrin. Indulás a klubház elől. Jelentkezni lehet minden este 6-8-ig, de legkésőbb péntek este fél 9-ig a Haggibbor titkársági irodájában, str. Memorandului 13 alatt. Vendégeket szívesen lát a Vezetőség.

— Gyalogtura. Reggel pontosan fél 8 órai indulással gyalogtura Cluj környékére kedvező idő esetén fürdészel egybekötve. Indulás a klubház elől. Vendégeket szívesen lát a Vezetőség.

— Agyonszűjtött a villám egy kilencéves gyermeket. Bucurestiből jelentik: Cornetului község határában a villám agyoncsapott egy Iancu Stefan nevű 9 éves gyermeket és súlyosan megbesibette annak három testvérét. A mellettük álló apa sértetlen maradt.

— TENGERESETI BÉLYEG KESZUL A REPULOBÉLYEGEK MINTAJARA. Bucurestiből jelentik: A fővárosi lapok értesítése szerint a régi terv újból felmerült és a haditengerészeti pártolása végett a repülőbélyegek mintájára tengerészeti bélyegeket fognak forgalomba hozni.

— Házasság. Waldner Juci és Moldován Sándor vasárnap, f. hó 22-én tartják esküvőjüket Agihresen. (Minden külön értesítés helyett.)

— Templomülések kiváltása. A Regele Ferdinand uti főtemplom és az u. o. lévő pót-templom imaszékeinek bérbeadása folyó hó 22-én kezdődik meg. A régi bérleti jogait szeptember 1-ig tartja fenn az Iroda. Az örökülések tulajdonosai is tartoznak kiváltani üléseiket, a megfelelő ka-bantartási elleték egyidejű lefizetése ellenében. Felhívjuk a t. templomlátogatók figyelmét, hogy a nagyünnep alkalmával a templomba való belépés csakis imaszékjegy felmutatása mellett van megengedve. Jegy nélkül az ellenőrző közegek senkit sem fognak beengedni.

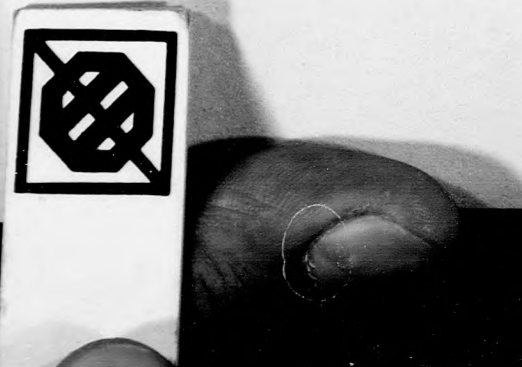
— Az osztrák rendtörvény fenntartja a szociáldemokrata és kommunista pártok felosztását. Bécsből jelentik: Ma közzétették azt a rendtörvényt, amely a kormány által az utóbbi években kiadott huszonkét rendelet-törvény paragrafusait foglalja magában. Az új törvény továbbra is fenntartja a szociáldemokrata és a kommunista pártok felosztását. A törvény fenntartja a koncentrációs táborokat és megjelöli, hogy a sztrájkra és szabotázásra igaztó elemeket kell oda internálni.

— Székfoglalásban szenvedőknél reggelenként egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet a belek eldugulását gyorsan megszünteti, a gyomor működését előmozdítja, az anyagcserét megélénkíti, a vért felfrissíti, az idegeket megnyugtatja, s így kellemes közérzetet és fokozott munkakedvet teremt! Az orvosok ajánlják.

— Szeptember végén lesz a kisanant kereskedelmi kamaráinak konferenciája. Belgrádból jelentik: Hivatalos közlés szerint a kisanant kereskedelmi kamaráinak konferenciája szeptember 27-29-én lesz Bucurestiben, a kisanant gazdasági tanácsú Athénben hozott határozata értelmében.

— Bulldog Drummond kalandjai filmen. A napokban jártunk a Select-mozgóban, ahol az elragadóan bájos „Két szív és egy csók” Stolz Robert operettet láttuk. Színet közben a foyer színes, nagy plakátjait nézegettük és egyszerre csak Bulldog Drummond nevére pillantottunk meg. Diákéveink jutnak eszünkbe, amikor nagy lelkesedéssel olvastuk Drummond, a mesterdetektívnek izgalmas kalandjait, melyek még álunkban sem hagytak nyugodni. Ideálunk volt ez a detektív, aki a legnagyobb veszélytől sem riadt vissza. Akármilyen gyilkosság vagy rablásról volt szó, Bulldog Drummond mindig megtalálta az igazi tetteseket. Most sem álljuk meg szó nélkül. Kíváncsiak vagyunk, mikor van a film bemutatója és a mozgó igazgatójához fordulunk. Ettől tudjuk meg, hogy az amerikai Paramount-gyár készítette a filmet és evvel nyitja meg az 1937-38. évek jubiláris produkcióját. Drummondot, egy nemrég feltűnt fiatal sztár, Ray Milland személyesíti meg, akiről még hallani fogunk. Partnereje Heather Angel, akire még nagyon jól emlékszünk az „Utolsó mohikán” c. filmből. Szinte gyermekies kíváncsisággal és izgalommal várjuk a film premierjét, mely értesüléseink szerint pénteken van a Select mozgóban.

vekatok ációk
Részvénytársaság
Cluj, Str. Barona
Telefon: 8-61.

UJ KELET Legújabb hírek

Slavescu volt pénzügyminiszter kijelentette Kolozsváron:

A jövő év márciusáig marad hatalmon a Tatarescu-kormány és valószínű, hogy a következő változásokat is Tatarescu vezeti le

Bucuresti, augusztus 18. Kormányparti körökben változatlan optimizmussal itéli meg a kormány a politikai helyzetet. Tatarescu emlékeztetés audienciája óta a liberális miniszternek fenntartás nélküli bizalommal beszélnek arról, hogy a felsőbb helyről kapott utmutatások alapján valószínűleg még 1938 januárja is a hatalmon találja őket. Victor Slavescu volt pénzügyminiszter az Ugir elnöke még ennél is tovább megy. A Románia Noua szerint Slavescu kolozsvári tartozkodása alkalmával politikuskor körében a következő nyilatkozatot tette:

— A kormány minden esetre márciusig hatalmon marad. De nagyon valószínű, hogy ugyancsak Tatarescu fogja levezetni a következő választásokat is.

A Maniusták lapja feltűnő helyen közli ezt a nyilatkozatot, nyilván azért, hogy szembe állítsa a nemzeti parasztpárt Mihalache szárnyára rövidlejárta reményeit, Slavescu nyilatkozata azt a tételt volna hivatva igazolni, hogy Mihalache taktikája ismét megbukott; ez a taktika nem vezeti hatalomra a nemzeti parasztpártot.

Az Adeverul szerint egyébként a pénzügyminisztérium már a jövő évi költségvetés terveivel foglalkozik. A költségvetés ismeretesen március végéig meg kell szavaznia a parlamentben. Lehetséges, hogy a liberálisok komolyan gondolnak újabb parlamenti ülészek összehívására, amelyen ugyancsak ők hoznák tető alá az 1938—1939 büdzsét. A terv az, hogy a jövő évi költségvetés összegét huszonöt milliórdán állapítsák meg. A Lupta lehetségesnek tartja, hogy a pénzügyminisztérium tanulmányozás tárgyává tegye az állami tisztviselők fizetésének felemelését. Ez a kérdés már egy legközelebbi minisztertanács napirendjén is fog szerepelni.

Mihalache tárgyalásai

A nemzeti parasztpárt természetesen közelebről foglalkoztatja a liberális uralom-meghosszabbítás lehetőségét. Mihalache ma hosszas megbeszélést folytatott Madgearuval és Ghelmegeanuval. A párt vezetői Mihalachenak tartották meg a jogot, hogy nyilatkozzék a politikai helyzetéről. Mihalache rövidesen összehívja a párt vezetőségét, hogy a kormány uralmon maradásá által teremtsen új helyzetben döntések a párt további magatartásáról.

Mihalache egyébként Slanicul Moldove-niről Dobresti birtokára utazott. A jövő hétre a fővárosba várják Maniu Gyulát. Inculet ma Iasiba, onnan pedig Sescioreanu földművelésügyi tanácsos kíséretében Basarabiába utazik, melynek mezőgazdasági szűkségeit fogják tanulmányozni. A lapok egyébként egyöntetűen cáfolják a hírt, hogy a liberális parlamentet szeptember harmadikára összehívják.

A kisanant sinai konferenciája

Bucuresti, augusztus 18. A Timpul közli, hogy a kisanant tanácsa augusztus harmadikán ül össze Sinaiában és két napig tanácskozik. Jelen lesznek Stoiladonovics, Krofta és Antonescu. A három kül-

A pénzügyminisztériumban már a jövő évi költségvetést tanulmányozzák

ügyminiszter kirándulást rendez az Al-Dunán és ezalatt beszél meg az időszerű közléseket. Antonescut két évre a kisanant tanácsának elnökévé fogják választani, ő fog részt venni a kisanant részéről

a Népszövetség őszi ülésén is. A kisanant jelenlegi ülészakán a dunai medence megszervezésének kérdését, valamint az Olasz- és Németországgal való kapcsolatok kérdése szerepel.

Azonnali hatállyal eltávolítják a határmenti megyék összes kisebbségi köztisztviselőit

Kormány-intézkedése az összes minisztériumok egyidejűleg teszik ki a kisebbségi közhivatalnokokat

BUCURESTI, augusztus 18. A Capitala című lap a következőket jelenti: Ma délelőtt az összes minisztériumban összeültek a kinevezési és előléptetési bizottságok, amelyek a kapott utasítások értelmében intézkedtek az összes, a határmenti megyékben dolgozó kisebbségi köztisztviselőket azonnali eltávolításáról. A kisebbségi köztisztviselők tartoznak haladéktalanul elhagyni helyeiket. Addig is, ameddig helyettesítésük végleges intézkedés történik, az illető hivatalok román tisztviselői fogják teendőket ellátni.

SELECT MOZGÓ

Pénteki kezdettel

Bulldog Drummond, a mesterdetektív

eddig nem látott izgalmas detektívdráma, szenzációs kalandokkal, főszerepben:

RAY MILIAND

Ma, utoljára

Két sziv egy csók

ROBERT STOLZ operettje, főszerepben: KARL BRISSON.

Katalánia kilép függetlenségéből és ötszáz ezer főnyi hadsereggel támogatja a spanyol kormányt

London, augusztus 18. A tegnapi miniszteri értekezleten a távolkeleti helyzet mellett megtárgyalták a központi hadi hadmozgások kérdését is. A kormány nyilatkozatot adott ki, hangsúlyozva, hogy őfelsége kormánya nyugtalan az angol kereskedelmi hajók ellen az utóbbi időben egyre gyakoribb támadások miatt a Földközi tengeren és azokon a helyeken, ahol még hasonló incidensek előfordultak. Az angol kormány utasítást adott, hogy amennyiben kereskedelmi hajókat tengeralattjárók fenyegetik, a közelben tartózkodó angol hadihajók ellentámadást intézzenek a tengeralattjárók ellen.

Az intézkedés kommentárja A minisztertanács határozatát úgy interpretálják, hogy az nem egyéb, figyelemztetésnél Olaszország címére. A közlemény utalása a tengeralattjárók hatókörzetére, nyilvánvalóan a Dardanellákban történt incidensekre vonatkozik, amit senki sem tulajdoníthat Franco tábornok tengeralattjáróinak, amelyek igen kicsiny az akcióságára.

Másrészt, ha tekintetbe veszik az angol kormány azon rendelkezését, hogy minden angol hadihajó köteles azonnal válaszolni az ellene intézett légi vagy tengeri támadásra, az újabb intézkedés tulajdonképpen nem tesz hozzá semmit az előzőekhez, csupán bizonyos pontokat világít meg. Ezért is tekintik Londonban az új intézkedést Olaszországhoz

intéztett figyelemztetésnek. Ez megerősíti az is, hogy Guido Crolla londoni olasz ügyvivő ma reggel megjelent a külügyi hivatalban és valószínűleg felvilágosításokat kért a tegnapi közleménnyel kapcsolatban. Különben az angol kereskedelmi hajók védelmére a spanyol partok mentén jelenleg állomásozó brit hadihajók kívül újabb egységeket fognak kirendelni.

A Manchester Guardian foglalkozva a Ciudad de Cadix spanyol kormányhajó megtorpedezésének körülményeivel, valószínűnek tartja, hogy a támadó olasz tengeralattjáró volt.

Az önkéntesek eltávolítása kérdésében most nyilatkozott első alkalommal Franco tábornok. Ismeretes, hogy a hadviselő féllel való elismerés ellenében az angol terv az önkéntesek eltávolítását követelte. Most, mint a Reuter közli, Franco diplomáciai irodája kijelenti, hogy

a „nemzeti” Spanyolország vezetői nem hajlandók engedélyt tenni az önkéntesek eltávolítását illetően, hogy elnyerjék a hadviselő fél minősítést. A felkelők felfogása szerint a hadviselő fél jellegét már amugyis megszerezték és annak elismerését nem köthetik az önkéntesek eltávolításához. Különben is technikailag nehezen oldható meg, mert az önkénteseket az idegenlégióba sorozták be, mely már 17 év óta áll fenn.

Meghiúsult a felkelők front-
áttörési kísérlete

Mint Valenciából jelentik, a nemzetvédelmi minisztérium közli, hogy a santanderi fronton Reinosa és Escudo körzeteiben az ellenség további támadásokkal próbálkozik. Sikertől beférkőznie Reinosa városának utcáira, ahol most véres harcok folynak. Számos felkelő csapatnak sikerült elfoglalni az Escudo vidéki magaslatokat és áttörni a köztársasági vonalak egy részét. Egyrészt átjutott az Escudo-szoroson is, de a köztársaságiak azután ellentámadásba mentek át és nagy veszteségeket okozva nekik, visszaverték a felkelőket.

A Havas szerint a nemzetvédelmi minisztérium egyidejűleg jelenti, hogy a felkelők soraiban súlyos zavargások törtek ki a cordovai front több pontján és különösen Saragossánál. Itten valóságos harcok adódtak a felkelő hadsereg egységei között. Közlepett a tüzéség is, bombázni kezdte a város és több épületet lángalobbantott.

Katalonia közelében A háboru további sorsára végzetes hatással lehet a Reuter távirati iroda táviratának az a híre, hogy a katalán kormány feladja a digit semlegességét és 300.000 főnyi szervezett hadsereget, valamint 180.000 főnyi munkás csapatot állít a valenciai kormány rendelkezésére. A kérdésben Companys elnök és Prieto hadügyminiszter között végső megállapodás jött létre. Ugyancsak a Reuter közli, hogy Miaja tábornok néhány heti válság után újra átvette a köztársasági csapatok parancsnokságát.

A Palesztina-mandátum módosítását ajánlja a népszövetségi mandátum-bizottság

Genf, augusztus 18. Mint lapunk ma helyén közöljük, a Népszövetségi mandátum-bizottsága ma délelőtt 1 órakor befejezte ülészeit, amely Anglia palesztina-mandátumával foglalkozott. Újabb jelentés szerint a bizottság úgy döntött, hogy jelentését a népszövetségi tanács összeülése előtt nem hozza nyilvánosságra és tanácsra bizza a kérdés politikai oldalának eldöntését. A bizottság azt megállapította, hogy a palesztinai mandátumot meg kell változtatni.

Elvben nem ellenzi a királyi vizsgálóbizottság által kidolgozott felosztási tervet, de azon véleményének ad kifejezést, hogy az angol kormánynak tárgyalásokat kell kezdenie az érdekeltekkel, hogy a tanács előtt részletesen ismertethetők legyenek a terv előnyei és hátrányai. Amíg végleges döntés nem történik, a mandátumot tovább kell gyakorolni bizonyos módosítások mellett, amelyek főleg a palesztinai bevándorlás megszorítására vonatkoznak.

Véres szerelmi dráma
Botosaniban

Bucuresti, augusztus 18. Lipa Pokel 4 éves utazó hosszabb idő óta szerelmi kapcsolatot tartott fenn egy Lebovits nevű huszonöt éves botosani leánnyal, akinek ma megkérte kezét. A leány nem mondott, hivatkozva arra, hogy Pokel nő ember. Az utazó erre revolvert rántott és szívenlőtte a leányt, aki azonnal meghalt. Pokel jelentkezett a rendőrségen. Megállapítást nyert, hogy nő, kétgyermekes családapa.

A mosszuli katonai parancsnokság erőszakolta ki az iraki kormányváltozást

Bagdad, augusztus 18. Az iraki államcső részleteiről utólagosan érkeznek érdekes jelentések. Az utolsó két napon a mosszuli petróleumvidéket katonai parancsnokság helyezett. A katonai parancsnokság visszatartotta a kormányt az a parancsnokság, hogy letartóztassa a gyilkosság elkövetésében gyanús katonatiszteket. A katonai parancsnokság közölték, hogy megszakítják az iraki kormányzat felállítását. Miután azonban a parancsnokság értesült miniszterelnök lemondásáról, a közigazgatási hivatalokat átengedte az új kormány tisztviselőinek.

GENEVA

ROMANIA

LEU-POS

Magyar Postai
Pénztárak száma:
No. 224713/028.

19. Telefon: 13-60
Havonta 110, negy-
évre 690, egészévi
Érdre: Havonta 2
félre 12, egészévi
Értékek díjazás
KELLET" a trans-
zsidóság egyetlen
ja. Olkünk után
forrás megjelölése

A bűnös

Ismét nyilatkozik
máciai tényező", a
diszkrétan jelölik a
nyilvánító politikus

Ez a tényező új-
pán kormány kes-
Kína „provokáló”
ruszkodni kényesül-
Az a békés, cse-
Japán, melyben ka-
getnek a katonatis-
igazgatói zokogó
szét fölös hasznuka
munkásság között
kénytelen kilépni
a „provokáló” Kínára

Az ember nem
Kína magatartása fe-
nek anyai kincse va-
mennyi — a „nyát,
zalékban japán tök-
másik 47 százaléko-
land, belga, ameri-
le maguknak — p-
Nem állt tiltakoz-
nyok — óh, csak
bombák, mérgezősz-
delmében további sz-
cseket szerezni a je-
területeket akarnak
táblá.

Es nem joggal há-
hogy egy 400 millió
év alatt harcos önt-
gában és 40 millió
nyegeti meg a „bé-

A felháborodás ér-
az is, hogy az őss-
mint pld. Németo-
tőhöz csatlakozott
együtt háborúdnak
a béke védelmében.

A bűnös: Kína. A
bűnös volt, mely
vizét.

Ahogy Jorg
icija...

Alig néhány hón-
ban és a parlament
galmas vita zajlott
sága és tudomány-
Giurescu professz-
dokumentumokkal
különböző könyvek-
neimet.

Az egész jobbold-
kudált annakidején
viselő, aki ugyancsa-
curesti egyetemen,
ciót és harcos antis-
jában.

Jörgát a demokra-
mükbe.

Az Adeverul és D-
tó buzalommal bog-
ga vitaifatai rendel-
jobb ügyhöz méltó
Giurescut.

De Jorga rendelke-
jaikat később is, mi-
számoltak be is-
muntei szabadegete-
dományos megnyila-
derék hazafias sajtó-
tött

Most a jobboldali
Nem kellett nekik
ordítását fogadták
harcos antiszemita-
Jorga végtelenül
tikus politikus. Tud-
a demokrátiájuk lap-
ambicióit megtámas-
Mert a kitiñő pró-
lanul kellett gyalog-
rályi palotát és aki
nem éppen alkotmá-
ban hozta az ország-
miniszterelnök akar

